

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Навчально-науковий інститут державного управління
Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня магістра

студента Чекурди Інни Анатоліївни

академічної групи 281м-21-5 ІДУ

спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

на тему: «Удосконалення діяльності з державного нагляду та контролю
(на прикладі Держспродспоживслужби України)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	Чиکارенко І.А.			
розділів:				

Рецензент:				
------------	--	--	--	--

Нормоконтролер:	Вишнеvsька О.В.			
-----------------	-----------------	--	--	--

Дніпро
2022

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка кваліфікаційної роботи магістра на тему «Удосконалення діяльності з державного нагляду та контролю (на прикладі Держспоживслужби України)».

73 с., 2 табл., 3 рис., 59 джерел.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ, ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ, ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД (КОНТРОЛЬ), ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБА УКРАЇНИ, СТРАТЕГІЯ РЕФОРМУВАННЯ, СТРАТЕГІЧНИЙ ТА ПРОЄКТНИЙ ПІДХОДИ

Об'єкт дослідження – процеси реалізації функції державного нагляду та контролю в Україні.

Предмет дослідження – обґрунтування підходів щодо удосконалення діяльності з державного нагляду та контролю під час воєнного стану та в процесі повоєнної ревіталізації економіки України.

Мета дослідження – обґрунтування доцільності запровадження стратегічного та проєктного підходів у процесі удосконалення діяльності Держпродспоживслужби України.

У першому розділі охарактеризовано теоретико-методологічні засади функціонування та розвитку системи державного нагляду та контролю в Україні, досліджено підходи до класифікації видів державного контролю.

У другому розділі проаналізовано сучасний стан та проблеми системи державного нагляду та контролю за діяльністю суб'єктів господарювання; проаналізовано нормативно-законодавчу базу; досліджено зарубіжний досвід організації діяльності з державного нагляду та контролю.

У третьому розділі обґрунтовано роль Держпродспоживслужби України; надано пропозиції щодо удосконалення її діяльності на основі стратегічного та проєктного підходів.

Сфера практичного застосування результатів роботи – органи державного контролю, зокрема, Головне управління Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ ТА КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	7
1.1. Сутність понять державного нагляду і контролю та їх роль у реалізації глобалізаційних та євроінтеграційних процесів України.....	7
1.2. Класифікація видів державного контролю в Україні.....	20
РОЗДІЛ 2	
СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ.....	30
2.1. Аналіз сучасного стану і проблеми функціонування системи державного нагляду та контролю в Україні.....	30
2.2. Нормативно-законодавче регулювання процесів реформування системи державного нагляду та контролю.....	34
2.3. Зарубіжний досвід організації діяльності з державного нагляду та контролю.....	44
РОЗДІЛ 3	
ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ: ЇЇ РОЛЬ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ.....	47
3.1. Основні завдання та функції Держпродспоживслужби України	47
3.2. Стратегічні цілі розвитку Держпродспоживслужби на виконання вимог євроінтеграції України.....	56
3.3. Проектний підхід як інструмент реалізації стратегічних завдань розвитку Держпродспоживслужби.....	62
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	82

ВСТУП

Питання щодо участі держави у господарській діяльності галузей промисловості, сфер виробництва, окремих суб'єктів господарювання, що діють у різних галузях та сферах, завжди ставилося вченими і практикаками, економістами та юристами. Відповіді на нього були дуже різними. Особливо це спостерігається у часовому вимірі: якщо двісті й більше років тому роль держави в регулюванні економіки та діяльності окремих її інститутів не вважалася важливою, то сьогодні переважна більшість дослідників пропонує безмежно підсилювати її і без того надзвичайно важливу роль.

У цьому контексті однією з найважливіших управлінських функцій держави є державний нагляд і контроль у сфері господарської діяльності (тобто, будь-якої діяльності, у тому числі підприємницької, пов'язаної з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару), успішна реалізація якого забезпечує законність і дисципліну в публічному управлінні та суспільстві загалом.

Цей вид діяльності провадиться у вигляді планових та позапланових заходів – перевірок, ревізій, оглядів, обстежень діяльності суб'єктів господарювання. В Україні державний нагляд і контроль у відповідних сферах господарської діяльності здійснюють уповноважені органи державного нагляду і контролю, до яких віднесено і Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужбу України).

Діяльність з державного нагляду і контролю сьогодні регламентується значною кількістю нормативно-правових документів – законів України, підзаконних актів тощо. Змістовно вони побудовані з позицій діяльності кожного окремого органу державного нагляду і контролю, що не сприяє досягненню їх спільної мети в реалізації нагляду та контролю за дотриманням чинного законодавства суб'єктами господарської діяльності. Крім того, постійно з'являються нові нормативно-правові акти, що ускладнює роботу

органів державного нагляду і контролю, і іноді навіть створює передумови для дезінтеграції їхньої діяльності та дублювання сфер контролю і повноважень.

Тому особливого значення набуває завдання системної реалізації діяльності з державного нагляду і контролю, зокрема, Держпродспоживслужбою України, що забезпечить одержання принципового нового результату у вигляді системної інформації про порушення вимог законодавства та системних дій щодо запобігання порушенням цих вимог.

Визначимо об'єкт, предмет, мету та завдання нашого магістерського дослідження.

Об'єкт дослідження – процеси реалізації функції державного нагляду та контролю в Україні.

Предмет дослідження – обґрунтування підходів щодо удосконалення діяльності з державного нагляду та контролю під час воєнного стану та в процесі повоєнної ревіталізації економіки України.

Метою дослідження є обґрунтування доцільності запровадження стратегічного та проектного підходів у процесі удосконалення діяльності Держпродспоживслужби України.

Для досягнення поставленої мети в даній роботі передбачено вирішення ряду таких інтегрованих завдань:

- охарактеризувати теоретико-методологічні засади функціонування та розвитку системи державного нагляду та контролю в Україні, для чого розкрити сутність понять державного нагляду і контролю та їх роль у реалізації глобалізаційних та євроінтеграційних процесів України;

- дослідити підходи до класифікації видів державного контролю в Україні;

- проаналізувати сучасний стан та проблеми державного регулювання процесів реформування системи державного нагляду та контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в Україні;

- проаналізувати заходи з нормативно-законодавчого регулювання процесів реформування системи державного нагляду та контролю

- вивчити та узагальнити зарубіжний та вітчизняний досвід організації діяльності з державного нагляду та контролю;

- обґрунтувати роль Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів у реалізації функції державного нагляду та контролю;

- розкрити основні положення стратегії реформування системи державного нагляду (контролю);

- розробити пропозиції щодо удосконалення діяльності Держпродспоживслужби України на основі стратегічного та проектного підходів.

Під час написання магістерської роботи використані сучасні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Основними з них є системний підхід, аналіз і синтез, порівняння й аналогія, логіко-структурний підхід тощо.

Під час підготовки магістерської роботи було досліджено та узагальнено широке коло різноманітних джерел інформації та нормативно-правових актів, а саме: вітчизняна та зарубіжна наукова та навчально-методична література з теорії, методології та технологій реалізації функції державного контролю та нагляду; відповідна законодавча та організаційно-розпорядча база; різноманітна статистична, аналітична та графічна інформація; брошури, в яких представлений або аналізується вітчизняний та зарубіжний досвід здійснення державного контролю та нагляду, інші інформаційні ресурси, зокрема, з інтернет-джерел.

Пропозиції щодо розвитку сфери державного контролю та нагляду, що розроблені під час написання магістерської роботи, можуть застосовуватися Державною службою України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, іншими органами державного контролю під час реалізації своєї діяльності.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ ТА КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

1.1. Сутність понять державного нагляду і контролю та їх роль у реалізації глобалізаційних та євроінтеграційних процесів України

У всі часи були та залишаються актуальними питання щодо участі держави у господарській діяльності галузей промисловості, сфер виробництва, окремих суб'єктів господарювання, що діють у цих галузях та сферах. Але з часом ставлення до цього питання значно змінилося. Якщо двісті і більше років тому роль держави в регулюванні економіки та діяльності окремих її інститутів не вважалася важливою, то сьогодні переважна більшість дослідників пропонує їй і без того надзвичайно важливу роль безмежно підсилювати [6].

У цьому контексті однією з найважливіших управлінських функцій держави є державний нагляд і контроль у сфері господарської діяльності, успішна реалізація якого забезпечує законність і дисципліну в публічному управлінні та суспільстві загалом. Цей вид діяльності провадиться у вигляді планових та позапланових заходів, у формі перевірок, ревізій, оглядів, обстежень діяльності суб'єктів господарювання. В Україні державний нагляд і контроль у відповідних сферах господарської діяльності здійснюють уповноважені органи державного нагляду і контролю, до яких віднесено Держпродспоживслужбу України [15; 17].

У практиці діяльності окремих суб'єктів господарювання найчастіше державне регулювання і державний контроль згадуються «добрим словом» лише коли таким суб'єктам потрібна державна допомога або захист від порушників [6]. Якщо господарській діяльності певного суб'єкта господарювання ніщо не загрожує, то він волів би не згадувати про саму можливість застосування до нього явища під назвою «державний контроль».

Але сьогодні ніхто не може гарантувати суб'єкту господарювання безпеку від різного роду злочинців та «рейдерів».

Характеризуючи вітчизняну систему державного контролю і нагляду, слід звернути увагу на те, що в цілому у галузі публічного управління одним із пріоритетних напрямів вже давно стало впровадження європейських стандартів державного управління. Тому Україна повинна розвинути свою систему державного управління (зокрема, державного контролю та нагляду) так, щоб досягти рівня надійності, притаманного Європейському адміністративному простору, та прийнятого рівня запровадження спільних принципів, процедур та адміністративно-організаційних засад.

Слід зазначити, що Європейський адміністративний простір характеризується такими трьома ознаками [17]:

1. Найважливіші принципи, які всі держави-члени ЄС мають поступово впроваджувати в межах застосування права ЄС: управління на основі права; принципи пропорційності, правової впевненості, захисту законних очікувань, відсутності дискримінації; право на проведення слухань під час процесу прийняття адміністративних рішень, на одержання допомоги протягом перехідного періоду; справедливі умови доступу до адміністративних судів, відповідальність державного управління незалежно від укладання контракту.

2. Основна функція публічного управління – надання якісних публічних послуг.

3. Основний показник успішності публічного управління – якість як ступінь задоволення потреб споживачів та всіх зацікавлених сторін, певна якість життя громадян.

Вище наведене надало підстави для визначення вимог переходу від сучасного стану державного управління до прогнозованого, що було опрацьовано вітчизняними науковцями майже 10 років тому [19], та відображено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

**Основні положення, які вплинули на розвиток державного управління
в країнах ЄС та Україні [19]**

Сучасні тенденції	Прогнозний рівень третього десятиріччя XXI ст.
<ul style="list-style-type: none"> – створення «приятних» адміністрацій за рахунок широкого застосування принципів TQM та усвідомлення необхідності відповідних змін організаційної культури; – багаторічний досвід впровадження систем управління якістю відповідно до вимог міжнародних стандартів ISO серії 9001:2000/2008 та інтегрованих систем менеджменту; – реалізація моделей організаційної досконалості та участь у бенчмаркінгових проєктах 	<ul style="list-style-type: none"> – подальший розвиток концепції всеохоплюючого управління на основі якості та адаптація її положень до публічних інституцій; – оновлення міжнародних стандартів ISO серії 9000, зокрема ISO 9004 на основі запровадження нових принципів управління та «інновацій, заснованих на знаннях»; – все більше поширення участі споживачів публічних послуг у формуванні відповідних стандартів з метою урахування їх майбутніх обґрунтованих потреб

Сьогодні вже можна стверджувати, що «прогнозний рівень розвитку» лютого 2022 року був майже досягнутий. На це вплинули, на нашу думку, чотири основних взаємопов'язаних чинника, що визначаються у фаховій літературі під час опису глобальних змін у суспільстві [19]:

- співіснування глобального та локальних ринків;
- прагнення забезпечення сталого розвитку;
- різні рівні розвитку суспільства;
- входження до нової економіки – економіки знань.

Зважаючи на вище вказане, з метою імплементації європейських стандартів у діяльність вітчизняних контролюючих органів, що є однією з необхідних передумов в процесі євроінтеграції України, було прийнято, зокрема, Стратегію розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р [41]. Нажаль, МВС не оприлюднило підсумки виконання цієї стратегії та не намітило стратегічні цілі на наступний період до початку повномасштабної збройної агресії РФ. Зазначена стратегія спираючись на статтю 55 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та

Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [46], спрямована на зміцнення співробітництва у сфері технічного регулювання, стандартизації, ринкового нагляду, акредитації та робіт з оцінки відповідності з метою поглиблення взаєморозуміння відповідних систем та спрощення доступу до відповідних ринків. Із цією метою Сторонами Угоди було започатковано діалог з нормативно-правових питань як на горизонтальному, так і галузевому рівнях [50]. Нажаль, з початком повномасштабної агресії РФ проти України цей процес було призупинено.

Слід зауважити, що поряд із вказаним законодавством, загальні принципи контролю поліції за суб'єктами господарської діяльності визначаються і іншими міжнародними нормативними актами. Зокрема, основні принципи й завдання контролю за суб'єктами господарської діяльності визначені Директивами Європейського парламенту та Ради 2001/95/ЄС від 3 грудня 2001 року «Щодо загальної безпеки продукції» і 85/374/ЄС від 25 липня 1985 року «Про відповідність за дефектну продукцію», а також настановами ЄС щодо виконання директив «Нового підходу» [44; 58; 58].

Так, Директивою Європейського парламенту та Ради ЄС від 03 грудня 2001 року «Щодо загальної безпеки продукції» передбачено, зокрема, такі положення [59]:

– країни-члени повинні контролювати, щоб виробники й дистриб'ютори виконували свої обов'язки щодо забезпечення безпеки виробів, розміщених на ринку;

– країни-члени утворюють чи призначають органи, які здійснюють постійний контроль за тим, як виконується обов'язок постачати на ринок лише безпечні вироби, і надають таким органам необхідні повноваження вживати заходів, що вимагаються від них цією Директивою;

– країни-члени мають установити правила про накладення штрафів, що застосовуються до порушників національних положень, прийнятих відповідно до цієї Директиви, та прийняти усі необхідні заходи для забезпечення їх

виконання; штрафи мають бути ефективними, пропорційними й застережувальними.

1. Дійсно, відповідно до сучасних тенденцій світового розвитку домінуючим фактором стає глобалізація, яка є об'єктивним процесом, що ґрунтується на розвитку науки та практичному застосуванні відкритих нею законів, індустріалізації та інформатизації суспільства, які відбуваються на основі дії ринкових принципів самоорганізації та самоуправління. Проте, враховуючи прагнення України до членства в ЄС, та завдання які має виконати наша держава щоб почати переговори про членство [56], саме вдосконалення системи державного нагляду і контролю, позбавлення її від корупційних чинників, може зіграти найважливішу роль у реалізації глобалізаційних та євроінтеграційних процесів України.

Розглянемо лише один з наслідків глобалізації – формування глобального ринку. Його основними ознаками є: вільне пересування продукції (товарів та послуг), капіталів та праці; наявність високого рівня конкуренції та пов'язаної з нею можливості концентрації капіталу та інвестицій у нову якість; подовження ланцюгів постачань та зростання відповідальності в ланцюгах постачань, що призводить до створення стандартів великих корпорацій та міжнародних стандартів; орієнтація стратегій учасників глобального ринку на створення систем управління, що надають додаткові конкурентні переваги [19].

Водночас на рівні держав та регіонів у результаті господарської діяльності (або діяльності суб'єктів господарювання) функціонують локальні ринки із невеликим асортиментом товарів та незначним прагненням до застосування новітніх технологій, зумовленими недостатністю розвитку конкурентного середовища. На локальних ринках переважає ціна як чинник конкуренції. Переваги отримує виробник, менеджмент якого забезпечує достатній рівень якості за нижчою ціною [19].

Глобальний та локальні ринки існують не ізольовано: будь-який економічний регіон має ознаки обох у пропорціях, що залежать переважно від виду продукції. Значною мірою ці пропорції залежать від ступеня державного

захисту завдяки тарифному та нетарифному регулюванню, а також політичних рішень стосовно приєднання до міжнародних економічних угод. Країни з більшою кількістю світових організацій-конкурентів матимуть значні переваги, тому державна політика має сприяти виникненню та зміцненню організацій, що визнані на глобальних ринках.

Через значну кількість різноманітних державних органів, що можуть здійснювати контроль і нагляд у сфері господарської діяльності, мають різні повноваження та різний обсяг компетенції, суб'єкти господарювання мають технічні труднощі із організацією своєї поточної бізнес-діяльності та підготовкою до можливих перевірок [6].

Провідними вченими з галузі господарського права послідовно відстоюється точка зору, згідно із якою держава має брати найактивнішу участь в усіх процесах, що відбуваються в економіці. Така точка зору суперечить позиції прихильників ринкового фундаменталізму, що була популярна на початку 1990-х років, у першу чергу, у середовищі окремих економістів та представників шкіл цивільного права, згідно із якою ринкова економіка може існувати окремо від держави, яка зовсім не повинна втручатися в економічні процеси. Сьогодні хибність цієї точки зору є зрозумілою. Питання виникають стосовно самої форми участі держави в економіці. Одними із основних є здійснення державою контролю та нагляду за господарською діяльністю. Спочатку державою встановлюються «правила гри» для усіх суб'єктів господарювання, що працюють у різних галузях виробництва і сферах економіки, а пізніше контролюється їх виконання [6].

Економіка сучасної держави не може розвиватися спонтанно та хаотично. Ринок на основі об'єктивних економічних законів висуває державі жорсткі вимоги та утворює їй значну кількість проблем. Ринкова економіка є жорсткою та знеособленою, через що і є об'єктивною. Тому є помилкою вважати дію ринкових економічних законів виключно на благо усіх держав та суб'єктів господарювання. І саме через такі причини держава має заздалегідь прогнозувати ті чи інші зміни в світовій, регіональній та власній економіці і

розробляти нормативні акти господарського законодавства, спрямовані на захист власних інтересів та інтересів своїх суб'єктів господарювання.

Сьогодні держава має реалізувати власну економічну політику, спрямовану на захист стратегічних інтересів, що часто не співпадають або ідуть у розріз із інтересами сусідніх держав. Економічна політика держави реалізується різними компетентними органами та посадовими особами через прийняття та забезпечення виконання законів та підзаконних актів. І саме забезпечення виконання у багатьох випадках досягається через застосування державного контролю та нагляду за господарською діяльністю.

Єдність поглядів провідних вчених-господарників на роль держави в економіці зумовила розробку і прийняття значної кількості господарських законів, а також норм у Господарському Кодексі України [5]. Серед останніх значної уваги у частині забезпечення виконання нормативних актів і реалізації державної економічної політики потребують положення статті 19 «Державний контроль та нагляд за господарською діяльністю» [5].

Самого визначення державного контролю, рівно як і державного нагляду, у нормах Господарського Кодексу України не наведено. Проте частиною 3 статті 19 визначено сфери, в яких держава здійснює контроль та нагляд [5]. Цікавим також є застосування термінів «контроль» та «нагляд» як синонімів без визначення їх особливостей та відмінностей між собою. У навчальній літературі контроль зазвичай розуміють як встановлення компетентними органами ступеня відповідальності фактичних напрямків і результатів діяльності суб'єктів господарського життя встановленим державою правилам, а також виявлення порушень в діяльності цих суб'єктів, застосування санкцій та ін. [55], або повніше: як встановлення компетентними органами ступеня відповідальності фактичних напрямків і результатів діяльності суб'єктів господарського життя встановленим державою правилам, нормам і нормативам, а також виявлення порушень у діяльності цих суб'єктів, вжиття заходів щодо їх усунення, в т.ч. застосування господарсько-правових санкцій [2]. А отже визначити (встановити) рівень відповідності результатів діяльності

окремого суб'єкта господарювання у певній галузі економіки державним стандартам (нормативам) повинні державні органи, громадські організації, а в окремих випадках і недержавні організації чи суб'єкти господарювання на основі виданого державою дозволу (ліцензії) на це [6]. Питання стосовно останніх є дискусійним, проте потребує окремого дослідження. Нам же слід на підтвердження попередніх визначень державного контролю у сфері господарювання взагалі навести приклад у сфері здійснення інноваційної діяльності, в якій держава здійснює контроль за інноваційною діяльністю суб'єктів господарювання та інших учасників господарських відносин, її відповідністю вимогам законодавства і державним інноваційним програмам. Законом можуть бути передбачені галузі або об'єкти інноваційної діяльності, в яких обмежується чи забороняється використання іноземних інвестицій [6]. Тобто держава контролює виконання інноваційних завдань вітчизняними та іноземними суб'єктами господарювання. Особливо це стосується випадків, коли розробка інноваційних проєктів чи випуск інноваційних продуктів здійснюється за державні кошти. Державний контроль у сфері інноваційної діяльності здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності та органами місцевого самоврядування у межах їх повноважень [7].

Визначення державного нагляду (контролю) дається у нормах спеціального законодавства – у статті 1 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [39], де вказується, що державний нагляд (контроль) – діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів місцевого самоврядування в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища [39].

Державний контроль є невід'ємним атрибутом ринкової економіки. Саме завдяки йому органи державної влади мають можливість запобігти порушенням і свавіллю в економіці. Але система має бути такою, щоб і самі контролюючі органи та посадові особи не повинні допускати порушень і зловживань своїми повноваженнями.

Якщо по відношенню до суб'єктів господарювання діє принцип «дозволено усе, що не заборонено законом», то по відношенню до державних контролерів застосовується принцип «дозволено лише те, що прямо дозволено законом», який підтверджує у них наявність виключної компетенції [6]. Сказане підтверджує узгодження пункту 4 статті 19 «Державний контроль та нагляд за господарською діяльністю» із одним із загальних принципів господарювання, названих у статті 6 Господарського Кодексу України «Загальні принципи господарювання» – заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини [5].

Слід зазначити, що обсяг компетенції професійних спеціалізованих державних органів та їх посадових осіб, що можуть здійснювати контроль діяльності суб'єктів господарювання визначається спеціальним законодавством. Це є однією із державних гарантій дотримання державними органами та їх посадовими особами прав та законних інтересів суб'єктів господарювання під час перевірок їх діяльності [6]. Для посилення цієї гарантії законодавець пунктом 5 статті 19 Господарського Кодексу України підтвердив кореспондування із названим вище загальним принципом господарювання. Законодавець вказав, що незаконне втручання та перешкоджання господарській діяльності суб'єктів господарювання з боку органів державної влади, їх посадових осіб при здійсненні ними державного контролю та нагляду забороняються [5].

Автор публікації [6] зазначає, що акцент було зроблено на незаконному втручанні, на протиположному якому законне втручання і перешкоджання господарській діяльності суб'єктів господарювання під час здійснення

державного контролю повинно підтримуватися і вітатися державою і громадськістю.

Виконуючи свої завдання і функції щодо контролю і нагляду за діяльністю суб'єктів господарювання, органи державної влади і їх посадові особи зобов'язані діяти виключно в межах повноважень, визначених законодавством. Перевищення цих повноважень або порушення інших встановлених законом вимог зі здійснення контролю і нагляду у сфері господарювання вважається незаконним втручанням або перешкоджанням господарській діяльності, і тягне відповідальність в залежності від суб'єкта, виду і ступеня суспільної небезпеки вчиненого порушення [51].

Слід звернути увагу на те, що діяльність державних органів зі здійснення контролю за суб'єктами господарювання повинна спиратися на міжгалузеві конституційні та спеціальні принципи, серед яких вище названа стаття Господарського Кодексу України називає принципи неупередженості, об'єктивності й оперативності, дотримання вимог законодавства, поваги до прав і законних інтересів суб'єктів господарювання [5].

Названі принципи були доповнені більш спеціальними у нормі статті 3 Закону України «Про основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [39].

Згідно із цією статтею державний нагляд (контроль) здійснюється за принципами [39]:

- пріоритетності безпеки у питаннях життя і здоров'я людини, функціонування і розвитку суспільства, середовища проживання і життєдіяльності перед будь-якими іншими інтересами і цілями у сфері господарської діяльності;

- підконтрольності і підзвітності органу державного нагляду (контролю) відповідним органам державної влади;

- рівності прав і законних інтересів усіх суб'єктів господарювання;

- гарантування прав суб'єкту господарювання;

- об'єктивності та неупередженості здійснення державного нагляду (контролю), неприпустимості проведення перевірок суб'єктів господарювання за анонімними та іншими необґрунтованими заявами, а також невідворотності відповідальності осіб за подання таких заяв;

- здійснення державного нагляду (контролю) лише за наявності підстав та в порядку, визначених законом;

- відкритості, прозорості, плановості й системності державного нагляду (контролю);

- неприпустимості дублювання повноважень органів державного нагляду (контролю) та неприпустимості здійснення заходів державного нагляду (контролю) різними органами державного нагляду (контролю) з одного й того самого питання;

- невтручання органу державного нагляду (контролю) у статутну діяльність суб'єкта господарювання, якщо вона здійснюється в межах закону;

- відповідальності органу державного нагляду (контролю) та його посадових осіб за шкоду, заподіяну суб'єкту господарювання внаслідок порушення вимог законодавства;

- дотримання умов міжнародних договорів України; незалежності органів державного нагляду (контролю) від політичних партій та будь-яких інших об'єднань громадян;

- наявності одного органу державного нагляду (контролю) у складі центрального органу виконавчої влади [39].

Значна кількість принципів свідчить про намагання держави захистити права суб'єктів, діяльність яких перевіряється. Проте багатогранність, складність та публічність діяльності суб'єктів господарювання призводять до того, що суб'єкту господарювання складно орієнтуватися на те які саме державні органи, в якому обсязі, яку частину діяльності і коли будуть контролювати [6].

Так само можуть перетинатися функції різних державних органів, а часто одні державні органи контролюють діяльність інших. Так, на прикладі

банківської сфери можна зазначити, що НБУ окрім здійснення нормативного регулювання, кредитування тощо створює, координує електронні платіжні засоби, платіжні системи, бере участь у підготовці кадрів для банківської системи, надає рекомендації щодо діяльності банків тощо. На основі законів та власних нормативних актів безпосередньо НБУ управляє діяльністю банків, а саме:

- здійснює державну реєстрацію банків;
- видає ліцензії;
- надає дозволи;
- контролює дотримання банківського законодавства та економічних нормативів;
- відкликає банківську ліцензію та ін. [25].

Тобто Національний банк виступає контролюючим державним органом по відношенню до комерційних банків як суб'єктів господарювання, діяльність яких контролює, а отже – є суб'єктом державного контролю. Водночас, діяльність НБУ підлягає загальнодержавному фінансовому контролю з боку Президента і Верховної Ради України, і серед іншого двічі на рік надає Президенту та Верховній Раді України інформацію про стан грошово-кредитного ринку в державі. Також державний контроль за діяльністю НБУ здійснюють Рахункова палата та Головне контрольно-ревізійне управління України, які мають право перевіряти виконання кошторису, Державна податкова адміністрація, яка перевіряє дотримання податкового законодавства [25]. Тобто НБУ у цьому випадку виступає об'єктом державного контролю (нагляду) [6].

Таким чином, можна стверджувати, що держава прямо втручається у ринкову економіку, що є позитивом. У Господарському Кодексі України визначено сфери та галузі виробництва, в яких здійснюється державний нагляд (контроль) за господарською діяльністю, а також визначено принципи, спрямовані на захист суб'єктів, діяльність яких контролюється.

Разом з тим, велика кількість галузей та сфер виробництва, державних контролюючих органів, їх функцій, прав та обов'язків уможливають здійснення контролю (нагляду) за діяльністю суб'єктів господарювання кількома державними органами та/або їх посадовими особами одночасно. Це, як мінімум, викликає незручності у роботі суб'єктів господарювання, діяльність яких контролюють. Тому логічною виглядає пропозиція щодо проведення систематизації норм і нормативних актів про державний нагляд (контроль) за господарською діяльністю шляхом інкорпорації [6].

На першому етапі такої систематизації інкорпорація може носити характер неофіційної. Група так званих юристів-господарників, адміністративників, цивілістів можуть згрупувати норми із розрізнених актів, що регулюють здійснення нагляду (контролю) за господарською діяльністю, визначають види і компетенцію різних державних органів, принципи їх діяльності, в єдиний великий збірник, який необхідно поширити серед суб'єктів господарювання. Пізніше інкорпорація може бути переведена у розряд офіційної, коли на основі першої державними органами буде прийнято зведення законів або щось подібне до кодексу. А найближчі дослідження правового регулювання здійснення контролю та нагляду у сфері господарювання мають спрямовуватися на визначення норм різних актів України, що будуть інкорпоровані.

Отже, враховуючи євроінтеграційні прагнення України, необхідним є вдосконалення системи публічного управління в цілому, зокрема вдосконалення системи державного нагляду і контролю, позбавлення її від корупційних чинників, може зіграти найважливішу роль у реалізації глобалізаційних та євроінтеграційних процесів України.

Разом з тим, основною метою даного магістерського дослідження є пошук та обґрунтування підходів та інструментів удосконалення діяльності Держпродспоживслужби України, яка є одним із провідних органів державного нагляду (контролю), тому далі у роботі ми будемо приділяти увагу саме цим

аспектам її діяльності, для чого більш детально розглянемо, які види державного контролю в Україні існують.

1.2. Класифікація видів державного контролю в Україні

Протягом реформ 2014-2021 років Урядом України докладалося багато зусиль задля перетворення системи державного нагляду та контролю на систему, що буде здатною створити механізми зворотного зв'язку, які б забезпечували захист та потреби людей у державній і приватній сферах. Дійсно, будь-яка система державного управління неможлива без контролю, оскільки контроль за теорією менеджменту є однією з головних функцій управління.

У довоєнний період в Україні вже був побудований та функціонував розгалужений комплекс інститутів у сфері державного управління всіх рівнів, що реалізував різноманітні види державного контролю та нагляду. На підставі вивчення основні видів і форм здійснення контролю в державному управлінні нашої країни, що розглянуті в чисельних наукових працях вітчизняних фахівців, у праці [19] наведено класифікацію видів контролю у сфері державного управління, через створення інтегрованого набору класифікаційних ознак, що дало можливість визначити пріоритетність напрямів впровадження управління на основі якості в органи державного контролю в Україні (рис. 1.1).

З погляду організаційного взаємозв'язку контролюючого суб'єкта і контрольованого об'єкта, розрізняють такі види контролю: внутрішній (внутрішньовідомчий) і зовнішній (надвідомчий). Внутрішній контроль здійснюється за діяльністю органів, які є адміністративно підпорядковані – у більшості випадків він відбувається у формі інспектування. Зовнішній контроль здійснюється органами, наділеними контрольними повноваженнями щодо організаційно не підпорядкованих об'єктів, і в основному стосується однієї зі сторін їх діяльності.

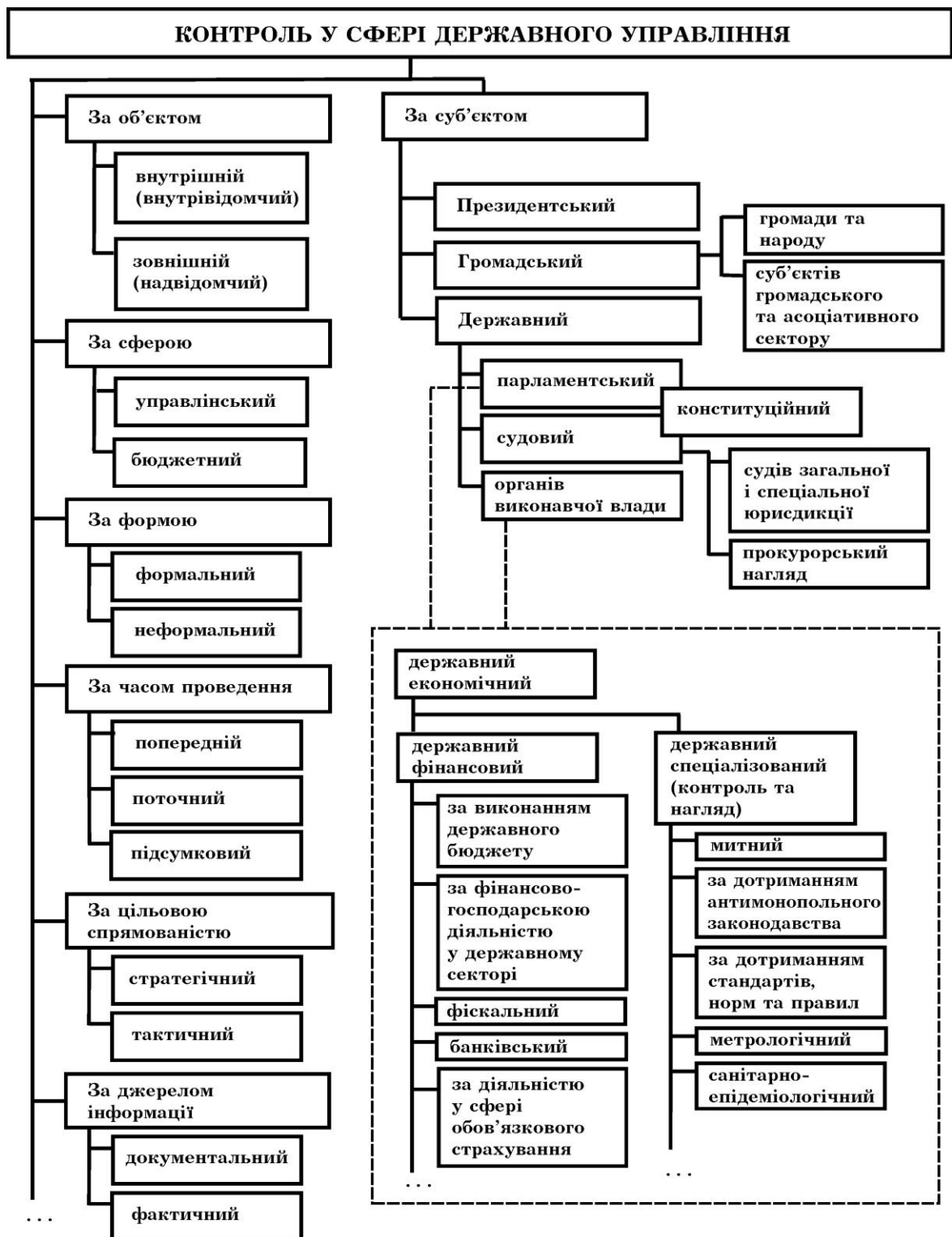

Рис. 1.1. Класифікація видів контролю у сфері державного управління [19]

Особливу увагу при розгляді видів контролю у сфері державного управління приділено внутрішньому (адміністративному) контролю, що є відомчим контролем для періодичної перевірки виконання рішень об'єктами управління та відіграє важливу роль у зміцненні державної дисципліни,

законності під час формування органів державного управління, у підвищенні їх виконавської дисципліни. Для підвищення дієвості даного виду контролю пропонують упровадження стандартів внутрішнього контролю (наприклад, стандарти Міжнародної організації вищих аудиторських установ [19]).

За сферою, що підлягає контролю в державній установі, розрізняють такі види контролю: управлінський (процес спостереження за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування та її регулювання з метою полегшення виконання організаційних завдань) і бюджетний (здійснюється у формі різних видів перевірок з метою виявлення відповідності здійснюваних видатків попередньо затверджуваним кошторисам).

Дуже поширеним стає розуміння того, що в системі державного управління слід визначити такі напрями контролю, що стосуються найбільш важливих сфер життєдіяльності держави й прав, свобод та інтересів громадян і суспільства загалом. Тільки такий підхід дасть можливість наблизитися до дійового та ефективного контролю, який сприятиме підвищенню ефективності державного управління і відповідно посиленню стабільності в державі. Тому надзвичайно важливим є визначення мети контролю для кожної з гілок влади [19].

У праці [16] узагальнено види державного контролю та нагляду, які існують в Україні, та зведено у табл. 1.2.

Тетяна Маматова у праці [19] вважає, що контроль у сфері державного управління є однією з форм соціального контролю. Форми соціального контролю є надзвичайно різноманітними на різних рівнях. Так, на рівні суспільства пропонується вирізнити дві загальні форми соціального контролю: формальний та неформальний. За часом проведення пропонують виділяти контроль попередній, поточний та підсумковий (кінцевий). Деякі автори пропонують виокремлювати за цільовою спрямованістю стратегічний та тактичний види контролю, за джерелом інформації – документальний та фактичний.

Види державного контролю та нагляду в Україні [16]

№	Види державного контролю та нагляду	Організаційно-структурне забезпечення реалізації контролю та нагляду
1	у сфері виконавчої влади	Уповноважені органи державного контролю та нагляду
	у сфері господарської діяльності	
2.1	внутрішній	
	відомчий (галузевий)	Структурно вищий орган державного контролю та нагляду
	надвідомчий (міжгалузевий)	Структурно незалежний орган державного контролю та нагляду
2.2	зовнішній	
	парламентський	Комітети Верховної ради України
	президентський	Контрольні управління у складі Адміністрації Президента
	судовий	Суди різних інстанцій
	прокурорський	Прокуратура
3	фінансовий	Державні інспекції, управління, служби
	банківський	
	податковий	
	статистичний	
	страховий	
	валютний	
	митний	Державні установи (інспекції, управління, служби)
	за виконанням управлінських рішень	
	за дотриманням антимонопольного законодавства	
	за дотриманням бюджетного законодавства	
за дотриманням порядку проведення розрахунків	за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів	
за використанням державного та комунального майна		
4	загальний	Держкомстат, Держспоживстандарт
	спеціальний	Прокуратура, антимонопольний комітет, митниця, податкова служба

Ураховуючи складність процесів і різноманіття проявів контрольної діяльності та динамічні зміни в навколишньому середовищі, види контролю

можна класифікувати за багатьма ознаками. У праці [1] В. Бакуменко зазначає, що залежно від того, контролюються головні функції чи допоміжні, розрізняють адміністративний і технічний контроль. Можливим є також виокремлення контролю залежно від застосування його до певного аспекту функціонування організації (юридичний, фінансовий, матеріальний, виконання доручень органів державного управління, діловодства тощо) чи до управління нею загалом (контроль системи управління). У класифікації видів так званої «контрольної влади» включені і такі класифікаційні ознаки: за ступенем охоплення підконтрольного об'єкта (вибірковий, комплексний, повний, суцільний; тематичний, частковий), за місцем здійснення (безпосередній, дистанційний).

Також, до класифікації видів контролю в державному управлінні можна додати такі види контролю: за тривалістю контролюючих дій (постійно діючий, періодичний); залежно від обсягів контролю (загальний або суцільний, спеціальний або вибірковий); залежно від функцій, що контролюються (допоміжний, адміністративний) [19].

Залежно від суб'єктів контролю і характеру контрольної діяльності виділяють президентський контроль, громадський контроль і державний контроль, який інституціолізований за гілками державної влади. Особливу роль відіграє президентський контроль – його здійснення спрямоване на забезпечення злагодженої, чіткої роботи органів державної влади всіх рівнів і ланок для забезпечення добробуту суспільства [19].

В процесі розбудови громадянського суспільства особливого значення набуває громадський контроль. Суб'єктами громадського контролю є громадські об'єднання і політичні партії, професійні спілки, молодіжні та інші громадські організації, органи самоорганізації населення, трудові колективи, збори громадян за місцем проживання, а також окремі громадяни. Можна виокремити контроль громади та народу й контроль суб'єктів громадського чи асоціативного сектору, у тому числі контроль партій.

Контроль, інституціолізований за гілками державної влади, представлений парламентським, судовим контролем та контролем органів виконавчої влади. Здійснення парламентського контролю забезпечує Верховна Рада України. Основними формами парламентського контролю в Україні є депутатський запит, діяльність Уповноваженого Верховної Ради з прав людини та Рахункової палати. Згідно з Конституцією до компетенції Верховної Ради належить також здійснення контролю виконання державного бюджету та контролю діяльності Кабінету Міністрів.

Специфічним видом контролю є конституційний контроль. В Україні застосовуються дві форми конституційного контролю: перевірка конституційності законів ще на стадії їх проходження через парламент та в експертизі законопроектів; перевірка на конституційність законів, що вже прийняті й набули чинності та використовуються (питання Конституційного суду) [19].

Судовий контроль в Україні здійснює система судів загальної і спеціальної юрисдикції. Особливість прокурорського нагляду полягає в тому, що прокуратура не наділена правом застосування прямих заходів впливу на порушників закону й здійснює це шляхом внесення відповідних протестів, приписів і, якщо протести не задовольняються, то передачі їх до суду.

Контроль у сфері державного управління тією чи іншою мірою здійснюють усі органи виконавчої влади. Проте зміст контрольної діяльності, обсяг, форми та методи й власне призначення мають у різних суб'єктів істотні відмінності. Для одних органів контроль є основною діяльністю, для інших – елементом під час виконання основної функції. Тому контроль у сфері управління здійснюють як спеціальні органи контролю, так і органи загальної компетенції.

Розглянемо детальніше такий вид контролю у сфері державного управління, як зовнішній (або надвідомчий) контроль з боку центральних органів виконавчої влади, органів державного управління зі спеціальним

статусом, служб та інспекцій у складі центральних органів виконавчої влади щодо організаційно не підпорядкованих об'єктів.

В Україні діють близько ста органів виконавчої влади, які здійснюють функції державного контролю та нагляду. Контроль з боку держави, особливо – державний спеціалізований нагляд (контроль), здійснюється за додержанням понад 30-ти основоположних «блок-постів» чинного законодавства у п'яти сферах державного управління (економіка, екологія та охорона навколишнього природного середовища, соціальна сфера, охорона правопорядку та боротьба зі злочинністю, оборона та державна безпека) [19].

У фаховій літературі з державного управління ще не склалося однозначного тлумачення означеного виду контролю. Так, за класифікацією, що наведена в роботі [19] – це реалізація окремих функцій міжгалузевого контролю. В інших роботах такий вид контролю віднесено до зовнішнього фінансового контролю, який має назву «державний спеціалізований контроль (нагляд)», або «державний економічний контроль».

У складі державного економічного контролю зараз виокремлюються державний фінансовий контроль та державний спеціалізований контроль і нагляд. Характерною особливістю правового статусу спеціалізованих органів контролю, які здійснюють цей вид контролю, є поєднання наглядових функцій за виконанням юридичних документів (спеціальних правил, обов'язкових вимог, умов державних нормативів, стандартів, інструкцій тощо) з контрольними (за діями або бездіяльністю щодо виконання загальнообов'язкових правил). Загальні риси державного економічного контролю наведено на рис. 1.2.

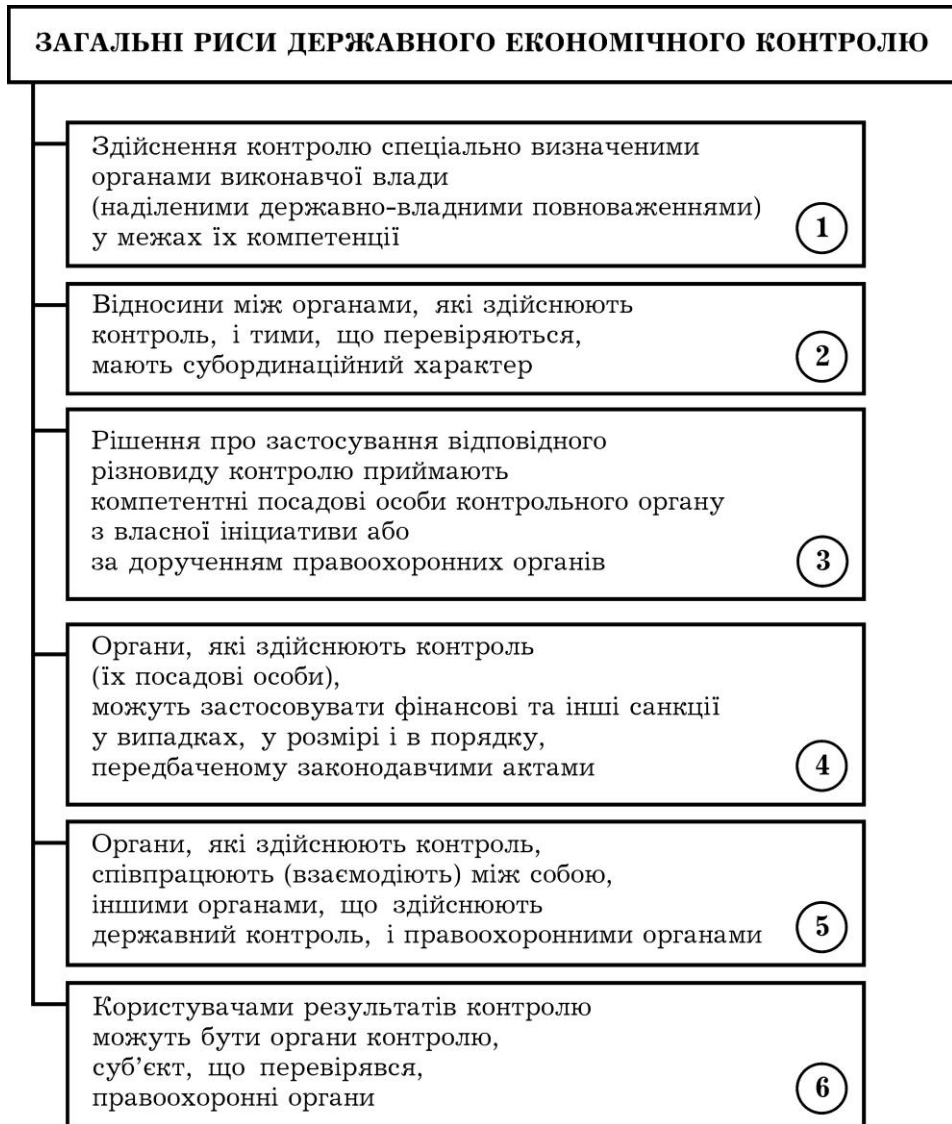

Рис. 1.2. Загальні риси державного економічного контролю [19]

Відповідно до ст. 19. Господарського кодексу України «Державний контроль та нагляд за господарською діяльністю» держава здійснює контроль і нагляд за господарською діяльністю суб'єктів господарювання у таких сферах [5]:

- за станом і достовірністю бухгалтерського обліку та звітності;
- з питань додержання антимонопольно-конкурентного законодавства;
- за використанням і охороною земель;

- за додержанням суб'єктами господарювання кредитних зобов'язань перед державою і розрахункової дисципліни, додержанням вимог валютного законодавства, податкової дисципліни;
- з питань додержання суб'єктами господарювання державних цін на продукцію і послуги;
- за використанням та охороною вод і лісів, відтворенням водних ресурсів і лісів;
- за безпекою виробництва і праці, додержанням законодавства про працю;
- за якістю і безпечністю продукції та послуг;
- за пожежною, екологічною, санітарно-гігієнічною безпекою;
- за дотриманням стандартів, норм і правил, якими встановлено обов'язкові вимоги щодо умов здійснення господарської діяльності;
- з питань технологічної, економічної, екологічної та соціальної безпеки.

Як зазначалося вище, законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [35] визначено, що державний нагляд (контроль) – це діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, органів місцевого самоврядування, інших органів (органи державного нагляду (контролю)) в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, прийняттого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища. Під заходами державного нагляду (контролю) у даному законі розуміються планові та позапланові заходи, які здійснюються шляхом проведення перевірок, ревізій, оглядів, обстежень тощо.

В сучасних умовах повномасштабної війни проти російських загарбників накладає певні обмеження на виконання контрольних функції державними службами. Так, 7 травня 2022 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного

кадастру в умовах воєнного стану» № 564 [48], розроблену Держгеокадастром з дотримання вимог статей 121, 20 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64 «Про введення воєнного стану в Україні». Постановою передбачено забезпечення в умовах воєнного стану в Україні захисту прав держави, фізичних та юридичних осіб, визначення особливостей ведення Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану в Україні.

Відповідно до постанови Кабінету міністрів України від 07.05.2022 р. № 561 «Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану» [10] діяльність Державної аудиторської служби під час воєнного стану та протягом місяця після його припинення виконується з урахуванням особливостей воєнного стану, які стосуються проведення зустрічних перевірок, термінів отримання документів від суб'єктів господарської діяльності тощо.

Також постановою Уряду від 29.11.2022 р. № 1325 внесені деякі зміни до Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей [28].

Отже, в Україні в умовах воєнного стану продовжують реалізуватися різноманітні види державного контролю та нагляду як у сфері виконавчої влади, так і у сфері господарської діяльності. У подальшому в роботі здійснено дослідження реалізації функції державного нагляду (контролю) Держпродспоживслужбою України.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПЯМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз сучасного стану і проблеми функціонування системи державного нагляду та контролю в Україні

Складні процеси соціально-економічного та політичного стану під час ведення бойових дій, а також заходи пов'язані з прагненням України перейти на новий щабель розвитку – вступу до Євросоюзу, вимагають докорінного структурного удосконалення функціональної складової діяльності державних органів, де, як зазначалося вище, не останню роль відведено ефективності здійснення державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання. Тому дослідження цієї сфери має надзвичайну важливість як для науки адміністративного та фінансового права, так і для практики реалізації функції контролю керівними органами державного управління.

Слід зазначити, що державний контроль за діяльністю суб'єктів господарювання, насамперед, розглядається як функціональна складова діяльності органів державної влади, і спрямовується на забезпечення дотримання законів та інших нормативно-правових актів, що видаються органами держави і дозволяє визначити якість діяльності, з'ясувати обсяг виконаного завдання, виявити порушення законодавства при наявності його вчинення та обрати відповідні заходи щодо їх усунення [50].

Взагалі, контрольні функції держави прийнято структурувати за ступенем відкритості – на гласні, так і негласні. Безперечно, до гласних методів прибігають всі державні органи, які є відкритими і передбачають ознайомлення суб'єктів господарської діяльності з процедурою контролю. Негласний контроль, який переважно здійснюється правоохоронними органами, проводиться таємно, без повідомлення господарюючих суб'єктів [50].

Децентралізація та реформи, що відбувалися в Україні до повномасштабної агресії з боку РФ, а також неодмінно будуть продовжені після перемоги, обумовили необхідність вдосконалення діяльності з державного нагляду та контролю. Відповідно до завдань євроінтеграції України, відносини у сфері державного контролю повинні ґрунтуватися на принципах мінімізації державного впливу до суб'єктів господарювання на відміну від процедур його здійснення, які застосовувалися у пострадянський період та характеризувалися порушенням законності, прав людини, її інтересів [11]. Саме тому в останні роки розпочалося реформування (реорганізація) у сфері державного нагляду та контролю в Україні, і дотепер проблемним питанням залишалася кількість та повноваження контролюючих органів, деякі з яких сьогодні продовжують знаходитися на стадії реорганізації.

З моменту початку своєї діяльності у травні 2015 року та до кінця 2021 року Рада бізнес-омбудсмена (далі – РБО) отримала на розгляд 23918 скарг на дії контролюючих органів, що становить 9% від усієї кількості скарг, що надійшли. РБО спостерігає тенденцію до зростання їх кількості. Зокрема, у 2019 році до РБО надійшло 74 скарги, у 2020 році – 67 скарг, а у 2021 році – 98 скарг [43].

Лише тільки за 2021 рік Державною фіскальною службою України було проведено 5442 перевірки фізичних осіб-підприємців (далі – ФОПів) щодо дотримання вимог податкового та іншого законодавства. Це всього 0,30% від загальної кількості ФОП. Перевірялися ФОП не лише фіскалами, а й півтора десятка іншими органами. Наприклад, Державна служба України з надзвичайних ситуацій – від початку 2018 року провела 24 тисячі перевірок ФОПів, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів — 19 226 перевірок, Державна служба України з питань праці – 2663 перевірок [54].

Визначена проблема щодо дублювання повноважень таких органів та подвійного навантаження на суб'єктів господарювання є вельми актуальною для України і сьогодні, під час воєнного стану та набере особливої актуальності

після перемоги в процесах ревіталізації української економіки, адже попри спроби уряду уніфікувати повноваження та кількість контролюючих органів проблема залишається й дотепер невирішеною. Як свідчить світовий досвід: там, де повноваження багатьох контролюючих органів дублюються, бізнес незахищений перед свавіллям контролерів та віддає перевагу функціонуванню «у тіні», важко забезпечити стаке економічне зростання, зменшення рівня корупції і належний рівень захисту споживачів [3; 11].

Слушною також є думка Т.С. Єдинак [12] про те, що незважаючи на велику кількість суб'єктів контролю в Україні, на жаль, їхня діяльність відбувається за відсутності чіткої взаємодії. По суті, державний контроль діє не як єдина система, а існує у формі відокремлених ланок, що в автономному режимі виконують властиві їм завдання й функції, які визначаються численними законами, указами Президента України, постановами Уряду та іншими нормативно-правовими актами. Відокремлені дії кожного суб'єкта владних повноважень не відтворюють цілісного стану справ чи то окремого підприємства, чи то галузі в цілому і, як наслідок, не забезпечують ужиття повного переліку відповідних заходів на виконання управлінських рішень для подальшого розвитку соціально-економічних відносин. Зрозуміло, що за таких умов трапляються неузгодженість, дублювання, відсутність взаємодії, а іноді й суперечності. Це свідчить про недосконалість чинної системи державного контролю взагалі, ця система не враховує реалій сьогодення, суперечить принципам побудови демократичної держави і потребує невідкладного, належним чином опрацьованого якісного реформування [11; 12].

Разом з тим, не зважаючи на схвалену у травні 2017 року Урядом методику розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів контролю, а також уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових та позапланових перевірок, у деяких сферах державного контролю не запроваджено ризик-орієнтовний підхід – відсутні критерії оцінки ступеня ризику від провадження господарської

діяльності та не визначено періодичність проведення планових заходів контролю: лише у 17 сферах затверджено критерії, які відповідають вимогам законодавства; у 47 сферах затверджено критерії, проте вони не відповідають вимогам законодавства та вимагають перегляду; у 23 сферах контролю взагалі не затверджено критерії та відповідно не визначено періодичність проведення планових заходів контролю [45].

Також не все гаразд у цьому напрямку й із запровадженням уніфікованих актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів контролю: у 49 сферах контролю затверджено уніфіковані форми актів, проте вони не відповідають вимогам Закону про контроль та постанови КМУ №752 та потребують приведення у відповідність до законодавства; у 36 сфері контролю відсутні уніфіковані форми актів і лише у 3 сферах контролю затверджено уніфіковані форми актів, які відповідають постанові КМУ № 752 [45].

Крім того, назріла необхідність у розробці і прийнятті нового пакету законів таких як: «Про Єдину державну електронну систему у сфері будівництва», «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з відокремленням діяльності з транспортування природного газу», «Про парламентський контроль за дотриманням положень законів в діяльності спеціальних служб та правоохоронних органів держави», «Про відновлення державного регулювання цін на продукти харчування», а також законів в галузі інвестиції, інновації, кредитно-фінансової системи тощо, спрямованих на [50]:

- підтримку високої інвестиційної та інноваційної активності як основи економічного зростання;
- забезпечення стабільності і надійності кредитно-фінансової системи;
- підвищення господарської активності на основі розширення її свобод і розвитку відносин конкуренції на внутрішньому споживчому ринку;
- забезпечення високої соціальної захищеності, створення налагодженого механізму попередження зростання соціальної напруженості в суспільстві;

- розвиток системи державного субсидування окремих секторів (галузей) економіки, податкових пільг і преференцій;

- посилення заходів адміністративного впливу за невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку господарської діяльності.

Отже, як зазначалося вище, держава застосовує контроль за господарською діяльністю з метою забезпечення розвитку відносин у вказаній сфері. Саме це зумовлює потребу врегулювання контрольних функцій з використанням, насамперед, адміністративно-правових методів.

2.2. Нормативно-законодавче регулювання процесів реформування системи державного нагляду та контролю

Відправним пунктом реформування системи державного нагляду (контролю) було прийняття Кабінетом Міністрів України постанови від 10 вересня 2014 р. № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [38], якою було зменшено кількість органів державного нагляду (контролю). Також слід звернути увагу на те, що Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження втручання у діяльність суб'єктів господарювання» [27] було запроваджено з 2014 року норму щодо зупинення виробництва (виготовлення) або реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг суб'єктами господарювання виключно за рішенням суду.

Саме тоді було запроваджено комплексне проведення планових заходів державного нагляду (контролю) органів державного нагляду (контролю) у разі, коли суб'єкт господарювання включений на відповідний плановий період до планів заходів державного нагляду (контролю) одночасно кількох органів державного нагляду (контролю).

Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2016 р. № 294 [31], передбачено подальше реформування контрольно-наглядових органів.

Слід зазначити, що з часу набуття чинності законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [39], до нього неодноразово вносилися певні зміни та доповнення. На думку автора [50], особливої уваги заслуговує положення закону України від 3 листопада 2016 року № 1726-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» щодо лібералізації системи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [26], який набрав чинності з 1 січня 2017 р., було зменшено періодичність та тривалість заходів державного нагляду (контролю), розширено права суб'єктів господарювання, започатковано переорієнтацію державного нагляду (контролю) на запобігання порушенням вимог законодавства у сфері господарської діяльності, передбачено створення та функціонування інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю) для забезпечення доступу громадськості, суб'єктів господарювання, органів державної влади, органів місцевого самоврядування до відомостей про заходи державного нагляду (контролю). Завдяки цьому закону було суттєво розширено обсяги прав суб'єкта господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю), а саме:

- бути поінформованим про свої права та обов'язки;
- вимагати від посадових осіб органу державного нагляду (контролю) додержання вимог законодавства;
- перевіряти наявність у посадових осіб органу державного нагляду (контролю) службового посвідчення та посвідчення (направлення) і одержувати копію направлення на проведення планового або позапланового заходу;
- не допускати посадових осіб органу державного нагляду (контролю) до здійснення державного нагляду (контролю), якщо: державний нагляд (контроль) здійснюється з порушенням передбачених законом вимог щодо

періодичності проведення таких заходів; посадова особа органу державного нагляду (контролю) не надала копії документів, передбачених цим Законом, або якщо надані документи не відповідають вимогам цього Закону; суб'єкт господарювання не одержав повідомлення про здійснення планового заходу державного нагляду (контролю) в порядку, передбаченому цим Законом; посадова особа органу державного нагляду (контролю) не внесла запис про здійснення заходу державного нагляду (контролю) до журналу реєстрації заходів державного нагляду (контролю) (за наявності такого журналу в суб'єкта господарювання) тощо.

З метою активізації економічної ситуації в країні в умовах проведення ООС на сході України 17 жовтня 2019 року Президент України підписав указ за № 761/2019 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення сприятливих умов для діяльності фізичних осіб – підприємців» [37], яким запроваджено дворічний мораторій на проведення перевірок фізичних осіб — підприємців (крім тих, які здійснюють високорентабельні види діяльності з істотними ризиками ухилення від оподаткування) щодо дотримання ними порядку застосування реєстраторів розрахункових операцій [50].

Залежно від ступеня ризику при провадженні господарської діяльності, на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 342 [36] було затверджено методику розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю), а також уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю). Періодичність проведення наступного планового заходу державного нагляду (контролю) щодо відповідного суб'єкта господарювання відраховується від дати закінчення планового періоду, в якому здійснювався захід державного нагляду (контролю). Періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) може змінюватися у разі відсутності суттєвих порушень суб'єктом господарювання вимог законодавства шляхом встановлення

відповідного коефіцієнта. Це положення не застосовується до суб'єктів господарювання, віднесених до високого ступеня ризику [36]. На підтвердження цієї постанови Державною регуляторною службою України наприкінці 2021 року було сформовано проєкт плану здійснення комплексних заходів державного нагляду (контролю) на 2022 рік [22].

Як зазначає автор праці [50], з метою орієнтованості державного нагляду (контролю) на запобігання правопорушенням у сфері охоронної діяльності та у зв'язку із встановленими системними порушеннями ліцензіатами основних принципів законів України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про охоронну діяльність», що також мають негативний вплив на життя та здоров'я людини, порушують її права та законні інтереси, за ініціативою Міністерства внутрішніх справ України розроблено проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до переліку органів державного нагляду (контролю), на які не поширюється дія Закону України «Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», який Кабінетом Міністрів України було прийнято за основу.

Слід зазначити, що влітку 2021 року на виконання пунктів 111-113 Плану заходів з виконання Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 на 2020 – 2022 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534, Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165 Мінекономіки було розроблено проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо підвищення відповідальності посадових осіб органів державного нагляду (контролю)», який наразі опрацьовується Комітетом з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України [32].

Водночас з розвитком реформи децентралізації та з метою її підтримки, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2017 р. № 1020-р було схвалено Стратегію реформування системи державного нагляду (контролю) [40].

У зазначеному документі вказується, що основними проблемами у сфері державного нагляду (контролю) є наступні [40]:

- неоптимізований обсяг контрольних-наглядових функцій органів державного нагляду (контролю) із здійснення заходів державного нагляду (контролю) певних видів господарської діяльності, що призводить до дублювання повноважень таких органів та подвійного навантаження на суб'єктів господарювання;

- спрямованість діяльності органів державного нагляду (контролю) на виявлення порушень та застосування санкцій, а не на запобігання правопорушенням;

- неузгодженість норм законодавчих актів щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності з положеннями Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [39];

- відсутність системи проведення оцінки ефективності державного нагляду (контролю);

- відсутність ефективного механізму притягнення до відповідальності посадових (службових) осіб, уповноважених на здійснення державного нагляду (контролю), та компенсації суб'єктам господарювання шкоди, завданої внаслідок неправомірних та/або протиправних дій таких осіб;

- відсутність єдиного підходу щодо вжиття заходів реагування на правопорушення, які встановлені за результатами проведених заходів державного нагляду (контролю), і невизначеність критеріїв вжиття заходів реагування за адміністративним рішенням органу державного нагляду (контролю) та обставин, за яких заходи реагування повинні вживатися

виключно за рішенням суду на підставі звернення органу, повноваження якого встановлено законом.

Передбачалося, що реалізація Стратегії буде здійснюватися п'ять років (на період до 2022 року), двома етапами [39]:

– на першому етапі (1918 – 1920) – забезпечення переорієнтації системи державного нагляду (контролю) з домінуючої на сьогодні карально-репресивної на превентивну і ризик-орієнтовану, визначення базових засад модернізації та удосконалення системи державного нагляду (контролю);

– на другому етапі (2021 – 2022) – забезпечення створення системи державного нагляду (контролю), яка сприяє створенню сприятливого середовища для провадження господарської діяльності, розвитку малого і середнього підприємництва, залученню інвестицій, забезпечує уникнення або спотворення конкуренції на внутрішньому ринку, збалансовано захищає інтереси громадян, суб'єктів господарювання та держави.

У Стратегії було визначено ключові напрями її реалізації, а саме [39]:

– удосконалення нормативно-правової бази у сфері державного нагляду (контролю) з дотриманням кращих практик, викладених у рішеннях та регламентах ЄС;

– запровадження ризик-орієнтованого підходу до здійснення заходів державного нагляду (контролю) в усіх сферах;

– перегляд, упорядкування та регламентування контрольних функцій;

– переорієнтованість державного нагляду (контролю) на запобігання порушенням вимог законодавства у сфері господарської діяльності;

– підвищення відповідальності посадових (службових) осіб, уповноважених на здійснення державного нагляду (контролю);

– підвищення професійної компетентності посадових (службових) осіб, уповноважених на здійснення державного нагляду (контролю).

Слід зазначити, що реалізація I етапу Стратегії, яка здійснювалася шляхом затвердження Кабінетом Міністрів України та організації виконання відповідними органами програми реформування системи державного нагляду

(контролю), до лютого 2022 року залишалася незавершеною, а після уведення воєнного стану Верховною Радою та Кабінетом міністрів були прийняті низка інших нормативно-законодавчих актів щодо регулювання активності системи державного нагляду у нових умовах.

Враховуючи стан повномасштабної війни, в якому знаходиться сьогодні Україна та лібералізацію умов та критеріїв віднесення фізичних осіб – підприємців до першої групи спрощеної системи оподаткування, необхідно акцентувати на мораторіях, які були запроваджені в Україні.

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» від 03.03.2022 р. № 2118-IX [29] (далі – Закон № 2118) . був одним із перших серед законодавчих актів, якими було передбачено низку тимчасових податкових послаблень на період дії воєнного стану. Зокрема, Закон №2118 встановив, що в період дії воєнного стану нові податкові перевірки не розпочинаються, а вже розпочаті зупиняються. Тобто зупинено проведення документальних, фактичних та камеральних перевірок, які було розпочато до 24.02.2022 р. та не було завершено. Така зупинка перериває термін проведення перевірки та не вимагає ухвалення будь-яких додаткових рішень контролюючим органом. Так, у зв'язку із запровадженням воєнного стану на території України органами державної влади було встановлено мораторій на проведення нових позапланових податкових перевірок.

Проте, 27 травня 2022 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану» від 12.05.2022 р. № 2260- IX (далі – Закон № 2260-IX) [30], яким дозволено проведення камеральної, документальної та фактичної перевірок. Так, Законом № 2260-IX встановлено строки на проведення камеральних перевірок у період воєнного стану:

– за звітні податкові періоди з лютого по травень 2022 р. перевірки починаються наступного дня після 20 липня 2022 р. та завершуються не пізніше 20 вересня 2022 р.;

– за звітні податкові періоди з червня по липень 2022 року перевірки розпочинаються наступного дня після 20 серпня 2022 року та завершуються не пізніше 20 жовтня 2022 року.

Також Законом № 2260-ІХ визначено особливості проведення документальних перевірок під час дії воєнного стану. Документальні позапланові перевірки під час дії військового стану проводяться: за зверненням платника податків; у разі проведення реорганізації чи припинення юридичної особи; платником ПДВ подано декларацію, в якій заявлено бюджетне відшкодування, та/або задекларовано негативний ПДВ понад 100 тис. грн; якщо отримано податкову інформацію, що свідчить про порушення платником податків валютного законодавства про дотримання граничних термінів надходження товарів за імпортними операціями та/або валютної виручки за експортними операціями.

Крім того, документальні позапланові перевірки під час дії військового стану проводяться лише за наявності безпечного:

– доступу, допуску до територій, приміщень та іншого майна, що використовуються для провадження господарської діяльності та/або є об'єктами оподаткування, або використовуються для отримання доходів (прибутку), або пов'язані з іншими об'єктами оподаткування такими платниками податків;

– доступу, допуску до документів, довідок про фінансово-господарську діяльність, отримані доходи, витрати платників податків та іншої інформації, пов'язаної з обчисленням та сплатою податків, зборів, платежів, про дотримання вимог законодавства, здійснення контролю за яким покладено на контролюючі органи, а також фінансової та статистичної звітності;

– проведення інвентаризації основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, зняття залишків товарно-матеріальних цінностей, готівки.

Документальні позапланові перевірки, які були розпочаті, але не можуть бути завершені у зв'язку з виникненням обставин, наведених вище, можуть бути зупинені до завершення дії таких обставин та/або усунення перешкод щодо їх проведення за рішенням керівника контролюючої органу, Документальні позапланові перевірки, що будуть розпочаті після набрання чинності Законом № 2260-ІХ, проводяться протягом 60 календарних днів, що настають після закінчення граничного строку проведення камеральної перевірки відповідної декларації чи уточнюючого розрахунку.

Новою редакцією Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 29.10.2022 р. [39] запроваджено удосконалення та перебудову системи державного нагляду (контролю) з карально-репресивної (перевірка – санкція) на превентивну (попереджувально-консультативну) та переорієнтування всіх, без виключень, органів державного нагляду (контролю) на ризик-орієнтований підхід при плануванні перевірок суб'єктів господарювання з урахуванням оцінки ризиковості їх діяльності, зокрема пропонується наступне [14]:

- законодавче визначення можливості заміни державного нагляду (контролю) добровільним страхуванням цивільної відповідальності діяльності суб'єктів господарювання (у разі укладення договору страхування цивільної відповідальності суб'єктам господарювання із середнім та незначним ступенем ризику спеціальним законом може бути встановлено більшу періодичність здійснення перевірок);

- посилення відповідальності посадових осіб органів державного нагляду (контролю) (керівник органу контролю несе відповідальність за систематичне вчинення посадовими особами порушень вимог законодавства з питань державного нагляду (контролю) та застосовує до них заходи дисциплінарного стягнення);

- удосконалення процедури зупинення діяльності суб'єктів господарювання (надано право органу контролю зупиняти діяльність суб'єктів господарювання на 5 робочих днів у разі створення загрози суспільству);

– впровадження аудиту діяльності суб'єктів господарювання, як попереджувального заходу, підвищення сервісної складової контролю (проведення аудиту з метою усунення порушень без застосування санкцій, за результатами позитивного висновку аудиту зменшується частота планових заходів);

– впровадження інституту громадських Рад з питань державного нагляду (контролю) при органах контролю (участь громадськості у процедурі оскарження рішень органів контролю);

– діджиталізація процесів державного контролю (за допомогою Інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю) здійснення перевірок та обмін документами в електронній формі; формування рейтингу суб'єктів господарювання; автоматичне формування річних; комплексного планів та звітів; складання актів за результатами перевірок; можливість спілкування з органом контролю через електронний кабінет);

– визначення в Кодексі адміністративного судочинства процедури скороченого провадження у справах за зверненнями органів державного нагляду (контролю) до суду (рішення суду про припинення максимум до 10 робочих днів).

У додатку А наведено інфографіку з приводу нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування, а саме, чому потрібний закон про нагляд і контроль, кому він потрібний, тобто всі «за» і «проти», що стосуються цієї сфери [21].

Підсумовуючи вищевказане, можна зробити висновок, що держава застосовує контроль за господарською діяльністю з метою впровадження державної політики та забезпечення розвитку відносин у вказаній сфері. Саме це зумовлює потребу врегулювання контрольних функцій з використанням адміністративно-правових методів.

Отже, використання адміністративного законодавства органами державного контролю для регулювання господарської діяльності повинно передбачати [50]:

- розроблення та реалізацію органами державної влади критеріїв проведення державного контролю та заходів, спрямованих на забезпечення дотримання законодавства;
- запобігання порушенням вимог чинних нормативно-правових актів у сфері господарської діяльності;
- виявлення та припинення діяльності схем уникнення контролю державних органів з притягненням до відповідальності винних осіб;
- удосконалення тестового (пілотного) онлайн-модуля планування заходів контролю та збору інформації;
- розробку зразка чека-листа органом контролю стосовно питань, які можуть перевірятись на планових перевірках;
- створення удосконаленої моделі інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю).

Саме за умов вирішення визначених вище проблем та внесення відповідних змін до законодавства, діяльність органів, уповноважених на виконання функції державного нагляду та контролю, буде більш ефективною та результативною.

2.3. Зарубіжний досвід організації діяльності з державного нагляду та контролю

Важливою складовою підвищення прозорості, оперативності діяльності системи державного контролю України та підвищення якості є розробка нових дієвих механізмів його проведення, реалізація яких повинно здійснюватися на підставі перевіреного міжнародного досвіду. Розглянемо досвід європейських країн щодо вдосконалення контролю поліції за суб'єктами господарської діяльності [43].

Охарактеризуємо, як відбувається контролююча діяльність, наприклад, європейської поліції, до функцій якої віднесено, зокрема, здійснення контролю за суб'єктами господарювання, тобто для неї притаманні вказані повноваження

у сфері торгівлі продовольчими товарами, проведення лотерей, ігор, організації відпочинку, природоохоронних заходів. Для цього розглянемо приклад Польщі, а саме, польської поліції, яка сьогодні здійснює свою діяльність на підставі стратегії Community Policing [43]. Польські поліцейські розглядають Community Policing як «елемент поліцейської філософії відкритості та співпраці», засіб активізації локальних ініціатив у сфері запобігання правопорушенням і важливий чинник підвищення якості життя територіальних громад. Community Policing також виступає стимулятором підвищення активності та ангажування локальних спільнот до співпраці з поліцією у підтриманні публічного порядку і боротьбі зі злочинністю. Налагодження партнерства між мешканцями, поліцією, урядовими і громадськими інституціями сприяє спільному визначенню проблем громади, їх аналізу та пошуку ефективних засобів вирішення [43].

Польська поліція, доречи її система та структура мало чим відрізняється від нашої Національної поліції, складається з таких основних служб: кримінальної, профілактичної, організаційної та матеріально-технічного постачання. До складу поліції також входять: судова поліція, поліцейські школи, вища поліцейська школа, підрозділи з профілактики злочинності, антитерористичні підрозділи, науково-дослідні установи. Крім поліції, до складу міністерства внутрішніх справ і управління також входять прикордонна охорона і пожежна служба [43]. Усі зазначені підрозділи наділені повноваженнями щодо здійснення державного контролю у таких специфічних сферах як: порятунку населення; управління з національних меншин, релігій; управління картографії та геодезії та контролю за технічним станом шахт.

Діяльність поліції Великобританії ґрунтується на поєднанні повноважень держави й органів місцевого самоврядування у сфері правопорядку і спрямована на охорону громадського порядку, попередження правопорушень, затримання та ізоляцію правопорушників, видання окремих нормативних актів для покращення стану громадського порядку та громадської безпеки [46]. Крім охорони громадського порядку британська поліція наділена повноваженнями

щодо підтримання порядку під час спортивних змагань і контроль за вживанням і продажем алкогольних напоїв під час їх проведення, забезпечення безпеки дорожнього руху тощо.

У свою чергу, у Франції здійснення контролю за суб'єктами господарювання поліцією, то для неї притаманні вказані повноваження у сфері торгівлі продовольчими товарами, проведення лотерей, ігор, організації відпочинку, природоохоронних заходів [13].

Оцінюючи важливість значення стратегії Community Policing, вважаємо, що метою впровадження стратегії Community Policing в Україні в межах здійснення контролю за суб'єктами господарської діяльності повинно стати [13]:

- запобігання правопорушенням у сфері господарської діяльності;
- викорінення негативних соціальних явищ (стихійна торгівля, торгівля товарами неналежної якості, корупція, шахрайство тощо);
- підвищення рівня безпеки суб'єктів господарювання;
- ініціювання активності населення, створення дієвих спілок з метою попередження правопорушень у сфері господарської діяльності (наприклад, зупинення продажу алкогольних і тютюнових виробів неповнолітнім, припинення роботи ігрових закладів тощо);
- покращення ставлення населення до поліції;
- підвищення комфорту життя в громадах (як кінцевий результат).

Отже, можемо констатувати, що виважене застосування позитивного зарубіжного досвіду, допоможе переорієнтувати роботу контролюючих органів України із силових і адміністративних методів на демократичніші, спрямовані на забезпечення безпеки суб'єктів господарювання, захисту їхніх прав і свобод, усе це буде сприяти формуванню довіри до правоохоронця. Проте, як засвідчує аналіз сучасної практики здійснення державного контролю за суб'єктами господарювання, вона на сьогодні ще далека від вдосконалення її організаційної структури та адаптації до нових актуальних напрямів діяльності [43].

РОЗДІЛ 3

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ ЇЇ РОЛЬ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Основні завдання та функції Держпродспоживслужби України

Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів (далі – Держпродспоживслужба) була утворена відповідно до постанови КМУ від 10 вересня 2014 року № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [38].

Постановою Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2015 року № 667 було затверджено Положення про Держпродспоживслужбу [34]. Територіальні органи Держпродспоживслужби (Головні управління) були утворені постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року № 1092 для всіх областей та м. Києва. Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 12.04.2017 № 209 було затверджено Положення про Головне управління Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів в області, в місті Києві [35].

З метою забезпечення фінансування Держпродспоживслужби прийнято відповідне розпорядження КМУ від 27 січня 2016 року № 76-р. У той же час було затверджено структуру апарату Держпродспоживслужби та погоджено її з Міністром аграрної політики та продовольства України. Штатний розпис та кошторис апарату Держпродспоживслужби затверджено за погодженням з Мінфіном.

Відповідно до розпорядження Кабінету міністрів України від 6 квітня 2016 року № 260-р «Питання Державної служби з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів» [23] Держпродспоживслужба офіційно розпочала роботу і приступила до виконання своїх функцій.

Слід зазначити, що саме цим розпорядженням було регламентовано погодитися з пропозицією Міністерства аграрної політики та продовольства щодо можливості забезпечення здійснення покладених на Держпродспоживслужбу постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 р. № 667 «Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів» (далі – Положення) функцій і повноважень інших контролюючих державних органів [34] в, а саме:

- Державної ветеринарної та фітосанітарної служби;
- Державної інспекції з питань захисту прав споживачів;
- Державної санітарно-епідеміологічної служби (крім функцій з реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження), що припиняються, а також функцій із здійснення метрологічного нагляду, державного контролю (нагляду) за дотриманням вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін;
- здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів;
- із захисту прав споживачів виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння;
- державного нагляду (контролю) у сферах охорони прав на сорти рослин, насінництва та розсадництва [23].

У Положенні зазначається, що Держпродспоживслужба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економіки, та який реалізує державну політику з таких питань:

- у галузі ветеринарної медицини;
- сферах безпечності та окремих показників якості харчових продуктів;
- карантину та захисту рослин;
- ідентифікації та реєстрації тварин;

- санітарного законодавства;
- санітарного та епідемічного благополуччя населення (крім виконання функцій з реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) та у сфері гігієни праці та функцій із здійснення дозиметричного контролю робочих місць і доз опромінення працівників);
- з контролю за цінами;
- попередження та зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення;
- метрологічного нагляду;
- ринкового нагляду в межах сфери своєї відповідальності;
- насінництва та розсадництва (в частині сертифікації насіння і садивного матеріалу);
- реєстрації та обліку машин в агропромисловому комплексі;
- державного нагляду (контролю) у сфері агропромислового комплексу;
- державного нагляду (контролю) у сферах охорони прав на сорти рослин, насінництва та розсадництва;
- державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів і рекламу в цій сфері;
- за якістю зерна та продуктів його переробки;
- державного нагляду (контролю) за додержанням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання генетично модифікованого організму у відкритих системах на підприємствах, в установах та організаціях агропромислового комплексу незалежно від їх підпорядкування і форми власності;
- здійснення радіаційного контролю за рівнем радіоактивного забруднення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування [34].

Основними завданнями Держпродспоживслужби є наступні [34]:

- реалізація державної політики у галузі ветеринарної медицини, сферах безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, карантину та

захисту рослин, ідентифікації та реєстрації тварин, санітарного законодавства, санітарного та епідемічного благополуччя населення (крім виконання функцій з реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) та у сфері гігієни праці та функцій із здійснення дозиметричного контролю робочих місць і доз опромінення працівників), з контролю за цінами, попередження та зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення, метрологічного нагляду, ринкового нагляду в межах сфери своєї відповідальності, насінництва та розсадництва (в частині сертифікації насіння і садивного матеріалу), реєстрації та обліку машин в агропромисловому комплексі, державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів і реклами в цій сфері;

– здійснення відповідно до закону державного ветеринарно-санітарного контролю, державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства, санітарного та епідемічного благополуччя населення (крім виконання функцій з реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) та у сфері гігієни праці та функцій із здійснення дозиметричного контролю робочих місць і доз опромінення працівників), здоров'ям та благополуччям тварин, безпечністю та окремими показниками якості харчових продуктів, неїстівних продуктів тваринного походження, репродуктивним матеріалом, племінною справою у тваринництві, біологічними продуктами, патологічним матеріалом, ветеринарними препаратами, субстанціями, кормовими добавками, преміксами, кормами та іншими об'єктами санітарних заходів, застосуванням санітарних та ветеринарно-санітарних заходів, профілактичних і протиепідемічних заходів щодо охорони в межах компетенції території України від проникнення хвороб людей, тварин та рослин з території інших держав або карантинних зон, вимог законодавства у сфері насінництва та розсадництва, дотриманням законодавства про захист прав споживачів, за дотриманням законодавства про рекламу в частині захисту прав споживачів реклами, законодавства щодо зберігання, транспортування, торгівлі та застосування засобів захисту рослин, показників вмісту шкідливих

для здоров'я людини речовин та інгредієнтів у тютюнових виробках, які реалізуються на території України;

– дотриманням вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері агропромислового комплексу, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони прав на сорти рослин, у сфері туризму та курортів, за якістю зерна та продуктів його переробки, за додержанням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання генетично модифікованих організмів у відкритих системах на підприємствах, в установах та організаціях агропромислового комплексу незалежно від їх підпорядкування і форми власності, за рівнем радіоактивного забруднення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування, за діяльністю суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво, перевезення, зберігання, реалізацію органічної продукції (сировини);

– здійснення контролю за виконанням фітосанітарних заходів;

– здійснення ринкового нагляду в межах сфери своєї відповідальності;

– здійснення метрологічного нагляду;

– здійснення в межах компетенції контролю за факторами середовища життєдіяльності людини, що мають шкідливий вплив на здоров'я населення [34].

Структура Держпродспоживслужби України (з підпорядкуванням Голові служби та його заступникам) наведена у додатку Б (рис. Б.1, Б.2).

До територіальних органів віднесено, як зазначалося вище, Головні управління Держпродспоживслужби в областях та м. Києві [35].

Структура Головного управління Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області наведена у додатку Б (рис. Б.3), основні напрями його діяльності наступні [4]:

- ветеринарна медицина та безпечність харчових продуктів;
- державний нагляд за дотриманням санітарного законодавства;

- фітосанітарна безпека;
- державний нагляд (контроль) за дотриманням законодавства про захист прав споживачів;
- державне регулювання цін;
- нагляд (контроль) у системі інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу;
- внутрішній аудит.

Головним управлінням Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області надаються адміністративні послуги, до яких віднесено наступні види послуг.

1. Послуги, які надаються Управлінням державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства, а саме [4]:

- видача дозволу (санітарного паспорту) на проведення робіт з джерелами іонізуючих випромінювань в установах України;
- видача дозволу (санітарного паспорту) на постійні перевезення ДІВ (радіоактивних речовин і матеріалів, пристроїв і установок із джерелами іонізуючих випромінювань і радіоактивних відходів) спеціалізованим транспортним засобом;
- видача дозволу (санітарного паспорту) на право експлуатації рентгенівського кабінету (зберігання та експлуатації пересувних і переносних (палатних) рентгенівських апаратів) лікувально-профілактичних закладів;
- видача дозволу на проведення діагностичних, експериментальних, випробувальних, вимірювальних робіт на підприємствах, в установах та організаціях, діяльність яких пов'язана з використанням джерел неіонізуючого випромінювання;
- реєстрація декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства;
- анулювання документу дозвільного характеру;
- переоформлення документу дозвільного характеру;

– видача листа про прийняття рішення щодо можливості/ неможливості видачі дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами суб`єкта господарювання, об`єкт якого відповідно до законодавства належить до другої або третьої групи.

2. Адміністративні послуги, що надаються Управлінням безпеки харчових продуктів та ветеринарної медицини, а саме [4]:

– видача експлуатаційного дозволу оператору ринку, що провадить діяльність пов`язану з виробництвом та/або зберіганням харчових продуктів тваринного походження;

– анулювання документу дозвільного характеру;

– переоформлення документу дозвільного характеру;

– видача експлуатаційного дозволу для потужностей (об`єктів) з переробки неїстівних продуктів тваринного походження.

Також Головним управлінням Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області здійснюються погоджувальні та реєстраційні процедури. Так, Управлінням державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства здійснюються наступні процедури [4]:

– погодження реєстрової карти об`єкту утворення, оброблення та утилізації відходів;

– погодження паспорту місця видалення відходів;

– видача санітарного паспорту на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив;

– видача листа – довідки на перевезення (перезахоронення) трупу;

– погодження документації з радіаційної безпеки відповідно до ДСП 6.177-2005-09-02 «Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України»;

– погодження примірного двотижневого меню раціонального харчування дітей і підлітків в дошкільних, загальноосвітніх навчальних та інтернатних закладах Дніпропетровської області;

- погодження режиму роботи (навчання та виховання) навчальних та інтернатних закладів;

- погодження розкладу уроків (навчально-трудового навантаження) в навчальних та інтернатних закладах.

Управлінням безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини здійснюються наступні погоджувальні та реєстраційні процедури [4]:

- проведення державної реєстрації потужностей;
- видача сертифікату здоров'я для харчових продуктів нетваринного походження;

- реєстрація декларації відповідності матеріально-технічної бази малих виробництв виноробної продукції вимогам законодавства;

- затвердження експортної потужності для харчових продуктів тваринного походження;

- затвердження експортної потужності для неїстівних продуктів.

Погоджувальні та реєстраційні процедури, які проводяться Управлінням фітосанітарної безпеки [4]:

- оформлення фітосанітарного сертифіката, карантинного сертифіката;
- проведення інспектування імпортованих об'єктів регулювання;
- проведення фітосанітарних процедур;
- проведення перевірки та реєстрацію особи;
- здійснення організації та контролю за фумігацією (знезараженням) об'єктів регулювання;

- проведення обстеження (по протоколу КНР);

- встановлення та/або підтримання офіційного статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів;

- отримання допуску (посвідчення) на право роботи з пестицидами і агрохімікатами.

Інформацію щодо інспекційних заходів за II квартал 2021 року по областях (фрагмент звіту Держпродспоживслужби України) наведено у додатку В.

Перелік підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (станом на 01.01.2021) по Дніпропетровській області наведено у додатку Г.

Слід зазначити, що фахівці Держпродспоживслужби України регулярно підвищують свою кваліфікацію та проводять різноманітні комунікаційні заходи.

Так, 8 лютого, у місті Дніпро розпочав роботу Консультативний центр Головного Управління Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області, який створений з метою надання консультацій громадянам, представникам юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців з питань, що належать до компетенції управління [47]. Співробітники центру надаватимуть консультації та роз'яснення щодо державного нагляду з питань захисту прав споживачів, ветеринарного, фітосанітарного та санітарного законодавства, оформлення документів на сільськогосподарську техніку тощо. Крім того, вони допомагатимуть в оформленні звернень, заяв та скарг громадян до Головного Управління та фіксуватимуть чинники, які спричиняють виникнення таких скарг.

30 червня 2021 року Управлінням контролю за регульованими цінами Держпродспоживслужби було організовано та проведено семінар в форматі відеоконференції на тему: «Удосконалення методів державного нагляду (контролю) у сфері державного регулювання цін» [49]. У заході взяли участь посадові особи Управління контролю за регульованими цінами Держпродспоживслужби та фахівці головних управлінь Держпродспоживслужби в областях та м. Києві, які відповідають за здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.

У процесі фахового обговорення теоретичних та практичних аспектів діяльності особлива увага була приділена питанням здійснення контролю за дотриманням суб'єктами господарювання порядку декларування цін на товари, що мають істотну соціальну значущість, і товари протиепідемічного призначення, що необхідні для запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-

19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Крім того обговорювались найбільш ефективні шляхи здійснення постійного контролю за формуванням, встановленням та застосуванням державних регульованих цін на лікарські засоби та тарифів у сфері житлово-комунальних послуг. До порядку денного семінару було також включено питання щодо вдосконалення методів державного контролю та належного розгляду звернень громадян з метою захисту їх законних прав [49].

Інформація про проведення Держпродспоживслужбою масово-комунікативних заходів під час воєнного стану (з лютого 2022 року) відсутня.

3.2. Стратегічні цілі розвитку Держпродспоживслужби на виконання вимог євроінтеграції України

Після перемоги над російськими загарбниками, актуальним на порядку денному буде динамічне реформування практично в усіх сферах життєдіяльності суспільства з метою забезпечення умов щодо якнайшвидшої інтеграції України до Євросоюзу. У цих процесах надзвичайно велику роль буде відігравати застосування підходів стратегічного управління, як визнаного у світі ефективного інструменту забезпечення успішності діяльності як органів державної влади, так і органів місцевого самоврядування, організацій та установ різних форм власності.

Запровадження стратегічного підходу до подальшого розвитку й реформування Держпродспоживслужби України як у воєнний, так і у повоєнний періоди зумовлюється такими факторами, як [53]:

- динамічні зміни, нові загрози та виклики, що відбуваються сьогодні практично в усіх сферах соціально-економічного та політичного життя в Україні. Це, у першу чергу, зовнішні загрози, викликані воєнними діями агресора, а також виклики і можливості зовнішнього оточення української держави – допомога США та інших країн, можливе впровадження «плану Маршалла» для України та інші;

– вимоги щодо підвищення результативності та ефективності управлінської діяльності, що висуваються основними стейкхолдерами Держпродспоживслужби – громадянами та підприємцями, що є споживачами її послуг;

– надання певної самостійності територіальним управлінням Держпродспоживслужби в умовах децентралізації висуває потреби у створенні методологічного підґрунтя для самостійного ухвалення рішень щодо досягнення ними цілей стратегічних розвитку;

– потреба в ефективних і водночас «м'яких» технологіях за умов відкритості, прозорості, підзвітності та підконтрольності влади громадськості.

Ураховуючи вище перелічені фактори, а також наявність Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю) [41], сформулюємо основні стратегічні цілі розвитку Держпродспоживслужби в контексті євроінтеграційних прагнень України у післявоєнні часи.

По-перше, необхідно завершити запровадження ризик-орієнтованого підходу до здійснення державного нагляду (контролю), що було розпочато на першому етапі реалізації Стратегії (1918 – 1921 рр.). У сферах, на які поширюється дія Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», необхідно провести перегляд критеріїв оцінки ступеня ризику від провадження господарської діяльності та періодичності проведення планових заходів державного нагляду (контролю) з урахуванням вимог Методики розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю), та Методики розроблення уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 342 [36].

По-друге, необхідно забезпечити упорядкування та регламентування контрольних функцій [36]. Станом на сьогодні у деяких сферах державного нагляду (контролю) існує дублювання повноважень органів державного нагляду (контролю), що призводить до здійснення подвійного, проте не завжди ефективного контролю з боку органів державного нагляду (контролю). Так, дублюються повноваження органів державного нагляду (контролю) у природоохоронній сфері, у сфері використання та відтворення водних живих ресурсів, використання, відтворення лісу, ведення мисливського господарства і полювання тощо. Отже, необхідно провести перегляд всіх контрольних функцій органів державного нагляду (контролю) з метою упорядкування, скорочення та усунення дублювання таких функцій.

По-третє, необхідно здійснити переорієнтування державного нагляду (контролю) на запобігання порушенням вимог законодавства у сфері господарської діяльності. Слід зазначити, що Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [39] встановлено норму, відповідно до якої у разі виконання в повному обсязі та у встановлений строк розпорядчого документа про усунення порушень, виявлених під час здійснення заходу державного нагляду (контролю), фінансові та адміністративні санкції, заходи реагування до суб'єкта господарювання, його посадових осіб не застосовуються [40].

Зазначена норма не є обов'язковою для органів державного нагляду (контролю), що здійснюють державний нагляд (контроль) у порядку, встановленому Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», з урахуванням особливостей, визначених законами у відповідних сферах та міжнародними договорами [40].

Для досягнення поставлених стратегічних цілей необхідно розв'язання наступних завдань щодо удосконалення системи державного нагляду (контролю) з метою запобігання правопорушенням у сфері господарської діяльності в частині [40]:

– приведення актів законодавства, які визначають повноваження органів державного нагляду (контролю) в окремих сферах господарської діяльності, у відповідність з вимогами Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»;

– запровадити в усіх сферах, у яких здійснюється державний нагляд (контроль), положення щодо незастосування фінансових та адміністративних санкцій, заходів реагування до суб'єкта господарювання у разі виконання ним в повному обсязі та у встановлений строк розпорядчого документа про усунення порушень, виявлених під час здійснення заходу державного нагляду (контролю);

– організації надання органами державного нагляду (контролю) консультативної підтримки суб'єктам господарювання з питань здійснення державного нагляду (контролю);

– запровадження проведення за письмовим зверненням суб'єкта господарювання аналізу стану дотримання таким суб'єктом вимог законодавства у відповідній сфері та надання йому рекомендацій щодо запобігання порушенням вимог законодавства у відповідній сфері без застосування санкцій;

– здійснення перегляду, систематизації та удосконалення актів законодавства, які визначають повноваження органів державного нагляду (контролю) в окремих сферах господарської діяльності, з питань вжиття заходів реагування щодо виявлення порушення в частині:

– обмеження надмірно широких дискреційних повноважень посадових осіб органів державного нагляду (контролю) щодо вжиття заходів реагування під час здійснення державного нагляду (контролю);

– узгодження заходів реагування та способів їх вжиття (в адміністративному чи судовому порядку) з тяжкістю виявлених порушень та пов'язаними з ними ризиками;

– уніфікації процедур вжиття заходів реагування на подібні правопорушення у різних сферах провадження господарської діяльності;

- усунення дублювання застосування санкцій за одні і ті ж порушення різними органами державного нагляду (контролю);
- встановлення порядку накладення фінансових санкцій на суб'єктів господарювання за виявлені порушення;
- запровадження уніфікованої та дієвої процедури оскарження розпорядчих документів та рішень щодо застосування санкцій, які приймаються посадовими особами органів державного нагляду (контролю).

Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [39] встановлено право суб'єкта господарювання звертатися щодо оскарження рішень органів державного нагляду (контролю) до відповідного центрального органу виконавчої влади або суду.

Необхідно проаналізувати спеціальні закони щодо наявності в них аналогічних норм, а також запровадити уніфіковану та дієву процедуру оскарження розпорядчих документів та рішень щодо застосування санкцій, які приймаються посадовими особами органів державного нагляду (контролю). Також необхідно [40]:

- встановити персональну відповідальність посадових (службових) осіб, уповноважених на здійснення державного нагляду (контролю), за прийняття неправомірних та/або протиправних рішень, незаконність яких підтверджена рішеннями суду, що набрали законної сили, а також механізму відшкодування шкоди, завданої суб'єкту господарювання внаслідок неправомірних та/або протиправних дій таких осіб;
- здійснити скорочення кількості органів державного нагляду (контролю) і чисельності їх працівників.

Сьогодні Державний нагляд (контроль) у природоохоронній сфері на здійснюють, зокрема, Держекоінспекція, Держгеонадра, Держлісагентство, Держгеокадастр, Держрибагентство, Держпродспоживслужба [38]. Утворення єдиного органу державного нагляду (контролю) в сфері охорони навколишнього природного середовища та передача йому всіх функцій із

здійснення контролю у цій сфері дасть змогу скоротити кількість органів державного нагляду (контролю) і чисельність їх працівників.

Щодо створення системи проведення оцінки ефективності державного нагляду (контролю), то слід зазначити, що на сьогодні відсутня система проведення оцінки ефективності державного нагляду (контролю) [39]. Так, за даними ДФС, за результатами її діяльності протягом 2021 році судових рішень, прийнятих на користь платників податків, майже в 2 рази більше, ніж судових рішень, прийнятих на користь органів ДФС. В той же час за результатами діяльності ДФС сума надходжень до бюджету за 2021 рік становить понад 3,4 млрд. гривень.

Необхідно створити систему проведення оцінки ефективності державного нагляду (контролю) з використанням встановлених органами державного нагляду (контролю) нормативів оцінювання діяльності посадових осіб, які беруть участь у заходах державного нагляду (контролю), та проведення оцінювання діяльності таких осіб за встановленою методикою, що дасть змогу своєчасно проводити аналіз діяльності органів державного нагляду (контролю) та вживати заходів до їх оптимізації.

Вимірювання ступеню досягнення стратегічних цілей розвитку системи державного нагляду (контролю) можна здійснюватися наступним чином:

- проведенням оцінки ефективності здійснення державного нагляду (контролю) та реформування системи державного нагляду (контролю) за участю громадськості;
- створенням за результатами проведеної оцінки сучасної європейської моделі державного нагляду (контролю) шляхом оптимізації кількості сфер і органів державного нагляду (контролю), позбавлення функцій із здійснення контролю міністерств, гармонізація законодавства у сфері державного нагляду (контролю) з європейським законодавством.

Отже, успішна реалізація Стратегії реформування сприятиме створенню такої системи державного нагляду (контролю), яка збалансовано захищатиме

інтереси всіх сторін – громадян, суб'єктів господарювання, держави, та буде відповідати європейським нормам державного нагляду (контролю).

3.3. Проєктний підхід як інструмент реалізації стратегічних завдань розвитку Держпродспоживслужби

Одним із інструментів реалізації стратегій та програм розвитку є проєктний підхід, який дозволяє чітко визначити цілі та очікувані результати, ресурси, що необхідні для реалізації цілей проєкту, терміни реалізації робіт, коло відповідальних осіб.

Як приклад реалізації проєктного підходу до розвитку Держпродспоживслужби розглянемо проєкт створення документованої методики забезпечення системної взаємодії учасників заходу з державного контролю [19]. Цю методику було розроблено з метою підвищення результативності спільних заходів органів державного контролю. Зазначена методика створює основи для опису робочих місць уповноважених органів як учасників заходу системної реалізації державного контролю.

У структурі даного документу виділено такі основні змістовні блоки [19]:

- терміни та визначення;
- структура робочого місця та його діяльності в заході системної реалізації державного контролю;
- опис робочого місця управління заходом системної реалізації державного контролю;
- опис робочого місця виконання заходу системної реалізації державного контролю.

Документована методика є інструментом, який створює основи для опису робочих місць учасників заходу з державного контролю та призначена для використання при розробці детальних описів робочих місць учасників заходу.

Метою опису робочих місць є інформаційне забезпечення їх ефективної діяльності та системної взаємодії при реалізації заходу з державного контролю.

Використання описів робочих місць заходу з державного контролю дозволяє одержати такі основні переваги:

- раціональний розподіл робіт заходу для уникнення їх дублювання;
- відбір співробітників до команди заходу з державного контролю;
- чітке розуміння кожним співробітником з команди заходу своїх місця, ролі, функцій та засобів, прав та обов'язків, відповідальності та повноважень для досягнення мети заходу;
- прозорі виробничі стосунки в заході;
- створення основи для оцінювання діяльності персоналу заходу з державного контролю.

Робоче місце є організаційним структурним елементом заходу з державного контролю. У ході здійснення заходу робочі місця взаємодіють системно на основі взаємозв'язків: робочі місця кожного з учасників заходу взаємодіють між собою та з робочими місцями інших учасників заходу, а також з об'єктом державного контролю.

Робоче місце заходу з державного контролю складається з елементів, за рахунок взаємодії яких забезпечується досягнення мети його діяльності (рис. 3.1). До них належать: співробітник (уповноважена особа), предмет діяльності (вхідний потік), матеріальні, інформаційні та інші необхідні ресурси, керуюча інформація та документація.

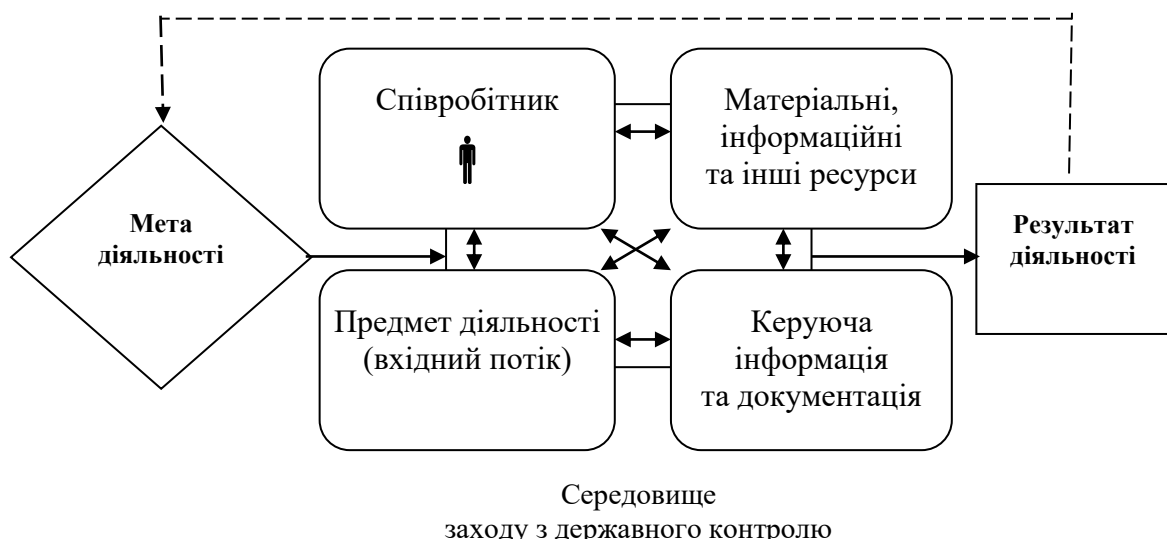

Рис. 3.1. Системна модель робочого місця заходу з державного контролю [18]

У заході з державного контролю визначають [18]:

– спеціальні робочі місця (управлінські робочі місця), які відповідають за інформаційне забезпечення, планування, організаційне забезпечення та управління заходом;

– робочі місця всіх учасників заходу з державного контролю (виконавські робочі місця), які відповідають за виконання технологічного забезпечення, забезпечення персоналом, організаційного забезпечення та управління діяльністю робочих місць заходу.

Відмінність діяльності робочих місць заходу з державного контролю виявляється в наступному:

- рівень діяльності в заході (управління заходом, виконання робіт);
- рівень деталізації робіт заходу;
- види вхідної, керуючої та вихідної інформації та документації в заході;
- рівень деталізації інформації в документації заходу.

Вхідними документами для виконання інформаційного забезпечення робочого місця управління заходом з державного контролю є стратегія заходу, план заходу. Вихідним документом є графік інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності робочого місця як частина інструкції для робочого місця управління заходом.

Мета планового забезпечення робочого місця управління заходом з державного контролю полягає у розробці плану діяльності для досягнення його мети. Вхідним документом для цього є графік інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності робочого місця управління заходом. Вихідним документом є план діяльності робочого місця (порядок робіт, виконання яких необхідно для досягнення мети робочого місця) як частина інструкції для робочого місця управління заходом. План діяльності робочого місця рекомендовано представляти у вигляді блок-схеми з урахуванням вхідних та вихідних інформаційно-документаційних потоків робіт [18].

Мета технологічного забезпечення робочого місця управління заходом з державного контролю полягає в уточненні методів, способів та засобів

реалізації плану діяльності, які забезпечують досягнення мети заходу. Вхідним документом для цього є план діяльності робочого місця управління заходом. Вихідним документом є технологічна карта діяльності робочого місця як частина інструкції для робочого місця управління заходом. Вона розробляється з урахуванням нормативно-методичної документації, яка регламентує діяльність з державного контролю, а також з управління заходом. Технологічну карту робочого місця управління заходом рекомендовано представляти в графічній формі за допомогою моделей опису процесів, схем, таблиць, розкладів тощо [18].

Мета забезпечення персоналом робочого місця управління заходом з державного контролю полягає в підборі (а за необхідності – навчанні, підготовки та вихованні) уповноваженої особи у відповідності до обраної технології діяльності робочого місця. Вхідним документом для цього є технологічна карта діяльності робочого місця управління заходом. Вихідними документами є вимоги до компетентності уповноваженої особи робочого місця як частина інструкції для робочого місця управління заходом, документ про оцінку кандидата на робоче місце управління заходом, (за необхідності – документ про навчання, підготовку кандидата на робоче місце), рішення про призначення уповноваженої особи на робоче місце управління заходом. Інформацію вихідних документів забезпечення персоналом робочого місця управління заходом бажано, за можливістю, представляти графічно у вигляді моделей опису процесів, схем, таблиць тощо [18].

Мета організаційного забезпечення робочого місця управління заходом з державного контролю полягає у створенні стану його готовності до початку діяльності за рахунок узагальнення необхідних вхідних і вихідних потоків, керуючої інформації та документації, необхідних ресурсів, умов до забезпечення ними робочого місця. Вхідними документами для цього є графік інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності робочого місця управління заходом, план діяльності робочого місця управління заходом, технологічна карта діяльності робочого місця управління заходом, вимоги до

компетентності уповноваженої особи робочого місця управління заходом. Вихідним документом є організаційна карта діяльності робочого місця як частина інструкції для робочого місця управління заходом, яка розробляється з урахуванням нормативно-методичної документації, що регламентує діяльність з державного контролю, управління заходом. Інформацію організаційної карти робочого місця управління заходом рекомендовано представляти графічно у вигляді моделей опису процесів, схем, таблиць тощо [18].

Мета забезпечення управління діяльністю робочого місця управління заходом з державного контролю полягає у її підтримці в межах заданих параметрів, передбачення та уникнення збоїв, аварій. Вхідними документами для цього є графік інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності, план діяльності, технологічна карта, організаційна карта, а також документована інформація про середовище заходу з державного контролю у вигляді поточних звітів. Вихідним документом є інструкція з управління робочим місцем як частина інструкції для робочого місця управління заходом, яка розробляється з урахуванням нормативно-методичної документації, що регламентує діяльність з державного контролю, управління заходом. Інформацію інструкції рекомендовано представляти у вигляді алгоритму з урахуванням всіх можливих відхилень (ситуацій збоїв, аварій тощо) та відповідних необхідних дій [18].

На загальному рівні мета робочого місця виконання заходу з державного контролю полягає в забезпеченні виконання певних пакетів робіт при здійсненні заходу. Конкретна мета робочого місця виконання заходу з державного контролю стосується виконання однієї з головних функцій діяльності (інформаційної, планової, технологічної, персоналу, організаційної, управління) при виконанні пакетів робіт.

Документовані результати інформаційного, планового, технологічного забезпечення, забезпечення персоналом, організаційного та управлінського забезпечення робочого місця у вигляді графіку інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності робочого місця, плану діяльності, технологічної та

організаційної карт діяльності, вимог до компетентності уповноваженої особи робочого місця, інструкції з управління робочим місцем являють собою структурні частини документу «Інструкція для робочого місця управління заходом з державного контролю» [18].

Результати реалізації проєкту зі створення документованої методики забезпечення системної взаємодії учасників заходу з державного контролю було впроваджено в практику діяльності Головного управління у справах захисту прав споживачів у Дніпропетровській області. Таких проєктів реалізується все більше, а результати реалізації проєктів з наглядом (контролю) свідчать про підвищення їх результативності у порівнянні з застосуванням традиційного підходу до здійснення заходів з державного контролю (нагляду).

Слід зазначити, що у 2019 – 2020 роках Держпродспоживслужба України взяла участь у проєкті ЄС «Вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні» [29]. Це був великий спільний проєкт, у якому взяли участь також представники Директорату безпечності та якості харчової продукції, Міністерство аграрної політики та продовольства України, Державної фіскальної служби, Міністерства охорони здоров'я України тощо.

Під час спільних комунікаційних заходів, що проводилися у рамках проєкту, учасники обговорювали основні питання щодо поточного співробітництва та окреслювали пріоритети на майбутнє. Зокрема, учасники обговорили стан розробки підзаконних актів, законопроєкту «Про ветеринарну медицину», який досі є чинним (його було затверджено ще у 1992 році, і останні зміни внесено 21.03.2021, підстава 1206-ІХ), результатів проведення системи дистанційного навчання для фахівців Держпродспоживслужби тощо.

Отже, для забезпечення успішності своєї діяльності Держпродспоживслужба України вже активно застосовує в процесах надання послуг стратегічний та проєктний підходи, оскільки останній є визнаним у світі як один із найефективніших інструментів реалізації стратегій будь-якого виду та рівня.

ВИСНОВКИ

Завдання магістерського дослідження виконані у повному обсязі, а саме: охарактеризовано теоретико-методологічні засади функціонування та розвитку системи державного нагляду та контролю в Україні, досліджено підходи до класифікації видів державного контролю в Україні; проаналізовано сучасний стан та проблеми системи державного нагляду та контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в Україні; проаналізовано законодавчо-нормативну базу з регулювання процесів реформування цієї системи; досліджено зарубіжний та вітчизняний досвід організації діяльності з державного нагляду та контролю; обґрунтовано роль Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів у реалізації функції державного нагляду та контролю; розкрито основні цілі стратегії реформування системи державного нагляду (контролю); надано пропозиції щодо удосконалення діяльності Держпродспоживслужби України на основі стратегічного та проектного підходів.

При написанні роботи нами було досліджено теоретичні та нормативно-правові засади реалізації функції державного контролю та нагляду, охарактеризовано сучасний стан, тенденції та проблеми реалізації державного контролю і нагляду господарської діяльності в Україні, здійснено її проекцію на діяльність Держпродспоживслужби України.

Аналіз наукових публікацій та відповідної нормативної бази свідчить, що сферою державного контролю та нагляду є господарська діяльність в державі – це будь-яка діяльність, у тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару.

Показано, що державний контроль у сфері господарювання є засобом регулюючого впливу через здійснення контролюючих заходів (перевірок, ревізій, інспектування) особами, які уповноважені на його здійснення, у порядку та на підставах, чітко встановлених нормами чинного законодавства. Державний контроль у сфері господарювання можливо розглядати у трьох аспектах: організаційному, підґрунтям якого є його засади (законність, рівність,

недискримінація, взаємна відповідальність, паритет та превентивність); функціональному, який надає змогу виокремити і надати характеристику компетенції осіб, що наділені контролюючими повноваженнями на підставі закону або іншого документу, та підстави, умови, строки і процедуру проведення різноманітних заходів контролюючого характеру; інформаційно-консультаційного, мета якого полягає в наданні різноманітного роду консультацій і рекомендацій щодо контролюючих заходів, які за своїм характером сприяють налагодженню стимулюючих, недискримінаційних і превентивних зв'язків під час їх проведення.

Основним Законом, який регулює проведення заходів державного нагляду (контролю), є закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», згідно з яким, до заходів державного нагляду (контролю) віднесено планові та позапланові перевірки, ревізії, огляди, обстеження тощо. Разом з тим, дія закону не поширюється на деякі сфери (наприклад, податковий, митний контроль, контроль у галузі телебачення і радіомовлення, у сферах енергетики та комунальних послуг, деякі інші). А низка інших сфер контролю (наприклад, за дотриманням законодавства про працю, за дотриманням вимог ядерної та радіаційної безпеки, державний архітектурно-будівельний контроль тощо) регулюються з урахуванням особливостей, передбачених спеціальним законодавством. Під час сучасного стану повномасштабної війни, прийнято низку законодавчих актів щодо мораторіїв на перевірки та лібералізації умов та критеріїв віднесення фізичних осіб – підприємців до першої групи спрощеної системи оподаткування.

Обґрунтовано, що децентралізація та реформи, що відбувалися в Україні у довоєнний час та обов'язково будуть продовжені після перемоги з метою забезпечення умов євроінтеграції України, обумовили і необхідність вдосконалення діяльності з державного нагляду та контролю. Сучасний стан відносин у сфері державного контролю на відміну від процедури його здійснення, яка проводилася у пострадянський період, з порушенням

законності, прав людини, його інтересів, повинен ґрунтуватися на принципах мінімізації державного впливу до суб'єктів господарювання. Саме тому в останні роки, під час реалізації реформи децентралізації в Україні, було розпочато реформування і в сфері державного нагляду та контролю. І дотепер проблемним питанням залишалася кількість та повноваження контролюючих органів, деякі з яких і досі знаходяться на стадії реорганізації.

Охарактеризовано основні проблеми та ключові стратегічні цілі реформування системи державного нагляду (контролю), які наведені у відповідній стратегії реформування. До них відносяться: неоптимізований обсяг контрольно-наглядових функцій органів державного нагляду (контролю) зі здійснення заходів державного нагляду (контролю) певних видів господарської діяльності; спрямованість діяльності органів державного нагляду (контролю) на виявлення порушень та застосування санкцій, а не на запобігання правопорушенням; неузгодженість норм законодавчих актів щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; відсутність системи проведення оцінки ефективності державного нагляду (контролю) та інші.

Перша визначена проблема щодо дублювання повноважень таких органів та подвійного навантаження на суб'єктів господарювання є дуже актуальною як в умовах воєнного стану, а після перемоги на шляху євроінтеграції України її актуальність буде тільки зростати, адже попри зроблені перед війною кроки щодо уніфікації повноважень та кількості контролюючих органів проблема залишається й дотепер невирішеною. Світовий досвід свідчить: там, де повноваження багатьох контролюючих органів дублюються, бізнес незахищений перед свавіллям контролерів і функціонує «у тіні». Тому важко забезпечити стале економічне зростання, зменшення рівня корупції і належний рівень захисту споживачів.

Незважаючи на велику кількість суб'єктів контролю в Україні, на жаль, їхня діяльність відбувався до лютого 2022 року та продовжує відбуватися сьогодні за відсутності чіткої взаємодії. По суті, державний контроль діє не як

єдина система, а існує у формі відокремлених ланок, що в автономному режимі виконують властиві їм завдання й функції, які визначаються численними законами, указами Президента України, постановами Уряду та іншими нормативно-правовими актами. Відокремлені дії суб'єктів державного контролю не відтворюють цілісну картину стану справ чи то окремого підприємства, чи то галузі в цілому і, як наслідок, не забезпечують ужиття повного переліку відповідних заходів на виконання управлінських рішень для подальшого розвитку соціально-економічних відносин. За таких умов трапляються неузгодженість, дублювання, відсутність взаємодії, а іноді й суперечності. Це свідчить про недосконалість чинної системи державного контролю взагалі, ця система не враховує реалій сьогодення, які багаторазово загострилися під час воєнного стану, суперечить принципам побудови демократичної держави і потребує подальшого, належним чином опрацьованого якісного реформування.

Для вибору інструментів реалізації Стратегії та удосконалення діяльності з державного нагляду та контролю у цілому нами був проаналізований зарубіжний досвід діяльності у цій сфері за різними напрямками. Так, було здійснено аналіз контролюючої діяльності польської, британської, французької поліції, яка здійснює контроль за суб'єктами господарювання і діє за принципом «поліцейської філософії відкритості та співпраці». Саме поліції притаманні повноваження у сфері торгівлі продовольчими товарами, проведення лотерей, ігор, організації відпочинку, природоохоронних заходів. Європейська поліція є засобом активізації локальних ініціатив у сфері запобігання правопорушенням, і важливим чинником підвищення якості життя територіальних громад.

Результати досліджень дозволили дійти до висновку, що виважене застосування позитивного зарубіжного досвіду допоможе переорієнтувати у повоєнні часи роботу контролюючих органів України із силових і адміністративних методів на демократичніші, спрямовані на забезпечення

безпеки суб'єктів господарювання, захисту їхніх прав і свобод, що буде сприяти формуванню довіри до контролюючих органів.

У роботі проаналізовано діяльність такого контролюючого органу, як Держпродспоживслужба України, утвореної відповідною постановою Кабінету Міністрів України у 2014 році. На прикладі Головного управління Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області розглянуто основні види, напрями, форми та методи діяльності даного контролюючого органу.

Обґрунтовано, що для удосконалення діяльності органів Держпродспоживслужби України доцільно застосовувати стратегічний та проєктний підходи. Запровадження стратегічного підходу до подальшого розвитку й реформування Держпродспоживслужби України як у воєнний, так і у повоєнний періоди зумовлюється такими факторами, як: динамічні зміни, нові загрози та виклики, що відбуваються сьогодні практично в усіх сферах соціально-економічного та політичного життя в Україні; вимоги щодо підвищення результативності та ефективності управлінської діяльності, що висувуються основними стейкхолдерами Держпродспоживслужби – громадянами та підприємцями, що є споживачами її послуг; потреба в ефективних і водночас «м'яких» технологіях за умов відкритості, прозорості, підзвітності та підконтрольності влади громадськості.

Сформульовано основні стратегічні цілі розвитку Держпродспоживслужби в контексті євроінтеграційних прагнень України у післявоєнні часи, а саме: завершення запровадження ризик-орієнтованого підходу до здійснення державного нагляду; забезпечення упорядкування та регламентування контрольних функцій; переорієнтування державного контролю на запобігання порушенням вимог законодавства у сфері господарської діяльності. На досягнення визначених стратегічних цілей сформульовано низку стратегічних завдань щодо удосконалення системи державного нагляду.

Запропоновано здійснювати вимірювання ступеню досягнення стратегічних цілей через: проведення оцінки ефективності здійснення

державного нагляду та реформування системи державного нагляду за участю громадськості; створення за результатами проведеної оцінки сучасної європейської моделі державного нагляду шляхом оптимізації кількості сфер і органів державного нагляду, позбавлення функцій із здійснення контролю міністерств, гармонізація вітчизняного законодавства у цій сфері з європейським.

Проектний підхід розглядається у якості механізму забезпечення успішності реалізації стратегічних цілей розвитку діяльності з державного нагляду та контролю в Україні. Як приклад реалізації проектного підходу до діяльності органів державного нагляду (контролю) у роботі розглянуто проект створення документованої методики забезпечення системної взаємодії учасників заходу з державного контролю.

Підходи до удосконалення діяльності з державного нагляду та контролю, рекомендації та пропозиції, надані в роботі, можуть застосовуватись органами державного контролю під час реалізації своєї діяльності, зокрема, Головним управлінням Держпродспоживслужби у Дніпропетровській області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакуменко В.Д. Функція контролю як важлива складова державного управління: проблеми становлення та подальшого розвитку / В.Д. Бакуменко // Актуальні проблеми держ. упр. : зб. наук. праць. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2002. – № 11. – С. 11 – 27.
2. Вінник О.М. Господарське право: Курс лекцій. – Київ : Атіка, 2004. – 624 с.
3. Віткін Л., Луценко Д. Удосконалення державного ринкового нагляду за безпечністю нехарчової продукції відповідно до європейських підходів. Стандартизація, сертифікація, якість. 2012. – № 5. – С. 18–25.
4. Головне управління Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області. – URL: <https://dp.dpss.gov.ua/poslugi/pogodzhuvalni-ta-reyestracijni-proceduri>.
5. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.
6. Деревянко Б. В. Про удосконалення здійснення державного контролю та нагляду за діяльністю суб'єктів господарювання / Б. В. Деревянко // Юридичний науковий електронний журнал. – 2015. – № 4. – С. 99 – 102. – URL: http://www.lsej.org.ua/4_2015/26.pdf.
7. Деревянко Б.В. Правове регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності : навч. посібник / Б.В. Деревянко ; МВС України, Донецький юридичний інститут. – Донецьк : Видавничий дім «Кальміус», 2012. – 204 с.
8. Держпродспоживслужба: Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. – URL: <https://dpss.gov.ua/sluzhba/prosluzhbu>.
9. Децентралізація влади в Україні: оцінювання результатів формування та розвитку самодостатніх громад : монографія / за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, І. А. Чикаренко. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 260 с.

10. Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 № 561 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/561-2022-%D0%BF#Text>

11. Добровольська В. В. Поняття та ознаки державного контролю у сфері господарювання / В. В. Добровольська // Право та суспільство. – 2020. – № 1. – С. 187 – 193. – URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/1_2020/part_1/30.pdf.

12. Єдинак Т.С., Павлишен О.В. Контроль як функція державного управління: сутність та класифікація // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Державне управління. – 2011. – № 1. – С. 12–18.

13. Заросило В. О. Порівняльний аналіз адміністративної діяльності міліції України та поліції зарубіжних країн (Великобританії, США, Канади та Франції) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / В. О. Заросило. – К., 2002. – 250 с.

14. Зміни до законодавства України в сфері державного нагляду (контролю) // Департамент регуляторної політики та підприємництва. 01.06.2021. – URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=c5828ae4-1e54-4fb5-8a04-f3010e7fbaf3&title=ZminiDoZakonodavstvaUkrainiVSferiDerzhavnogoNagliadu-kontroliu-&isSpecial=true>.

15. Качанов С. О. Підвищення якості надання послуг у сфері державного контролю як основа конкурентоспроможності національної економіки / Качанов С. О., Маматов В. П., Маматова Т. В. // Якість та екологія, як основа конкурентоспроможності національної економіки : матер. III міжнар. симпозіуму. – К. : Бюро Верітас – Україна, 2010. – С. 40 – 41.

16. Качанов С. О. Удосконалення діяльності з державного нагляду і контролю на основі підвищення якості нормативно-методичного забезпечення / Качанов С. О. // Вісник Хмельницького національного університету, – 2009. – № 1. – С. 113–118.

17. Маматова Т. В. Управління на основі якості : Методологічні засади для органів державного контролю : монографія / Т. В. Маматова. – Д. : Свідлер А. Л., 2009. – 326 с.

18. Маматова Т. Формування методологічних засад системної реалізації державного контролю та нагляду / Тетяна Маматова, Сергій Качанов // Теоретичні та прикладні питання державотворення. – О. : ОРІДУ НАДУ. – 2008. – Вип. 4. – URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/tppd/2008-4/R_2/09mtvktn.pdf.

19. Маматова Т.В. Теоретико-методологічні засади реалізації функції державного контролю як публічної послуги : дис. д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 // Тетяна Валеріївна Маматова. – Класичний приватний ун-т. – Запоріжжя, 2010. – 502 с.

20. Методика розроблення уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю) : постановою Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 752 // Офіційний вісник України, 2013 р. – № 82. – Ст. 3045.

21. Нагляд за законністю рішень органів місцевого самоврядування: за і проти // Децентралізація дає можливості. – URL: <https://decentralization.gov.ua/news/6435>.

22. Оприлюднено проєкт комплексних перевірок на 2022 рік. URL: <https://medoc.ua/uk/blog/opriljudнено-prokt-kompleksnih-perevirok-na-2022-rik>.

23. Питання Державної служби з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів : розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 квітня 2016 р. № 260-р. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2016-%D1%80#Text>.

24. Плотнікова М. В. Підходи до визначення поняття державне регулювання діяльності банків в Україні / Плотнікова М.В. // Правовий вісник УАБС. – 2011. – № 1(4). – С. 71-74.

25. Плотнікова М.В. Фінансовий контроль за діяльністю Національного банку України / М. В. Плотнікова // Права людини в умовах сучасного

державотворення: теоретичні і практичні аспекти : зб. тез доп. IV Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (11-12 грудня 2009 р.) / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2009. – С. 303-305.

26. Про внесення змін до закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» щодо лібералізації системи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : закон України від 03.11.2016 № 1726-VIII. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1726-19> (дата звернення 14.11.19 р.)

27. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження втручання у діяльність суб'єктів господарювання Закон України від 22.07.2014 № 1600-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 36. – Ст. 1189.

28. Про внесення до Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей. : постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2022 р. № 1325 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/КР221325?an=1> (дата звернення 06.12.2022 р.)

29. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії військового стану : Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20>

30. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану : Закон України від 12.05.2022 № 2260-IX. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>

31. Програма діяльності Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.2016 № 294 // Офіційний вісник України, 2016 р. – № 31. – Ст. 1244.

32. Проект Закону про внесення змін до Кодексу про адміністративні правопорушення щодо підвищення відповідальності посадових осіб органів державного нагляду (контролю) : проект Закону України – URL : <https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-vnesennya-zmin-do-koдексу-pro-administrativni-pravoporushennya-shchodo-pidvishchennya-vidpovidalnosti-posadovikh-osib-organiv-derzhavnogo-naglyadu-kontrolyu>

33. Проект ЄС щодо вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні підбив підсумки роботи за квартал. – 19.04.2020. – URL: <https://dpss.gov.ua/news/proekt-yes-shchodo-vdoskonalennya-sistemi-kontrolyu-bezpechnosti-harchovih-produktiv-v-ukrayini-pidbiv-pidsumki-roboti-za-kvartal?v=5ed1540138c0d>.

34. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів : постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 № 667. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF#n9>.

35. Про затвердження Положення про Головне управління Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в області, в місті Києві // Офіційний вісник України. 23.06.2017. – 2017. – № 49. – С. 233.

36. Про методики розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю), а також уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю): постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 342. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1020-2017-%D1%80/print>.

37. Про невідкладні заходи щодо забезпечення сприятливих умов для діяльності фізичних осіб – підприємців: указ Президента України від 17.10.2019 № 761/2019. – URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7612019-29993>.

38. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 74. – Ст. 2105.

39. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України № 877-V у редакції 29.10.2022 р. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

40. Про схвалення Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю): розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2017 р. № 1020-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1020-2017-%D1%80/print>.

41. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017>.

42. Рач В. А. Клиент публічної послуги / Рач В. А., Маматова Т. В. // Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.—ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. – Т. 8 : Публічне врядування / наук. ред. колегія : В. С. Загорський (голова), С. О. Телешун (співголова) [та ін.]. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – С. 257 – 258.

43. Реформирование полиции в странах Центральной и Восточной Европы : Процесс и прогресс / П. Абрахам, Д. Бакрач, А. Бек и др. ; под ред. М. Капарини, О. Маринина ; предисловие А. Н. Ярмыша. – Київ : Задруга, 2005. – 296 с.

44. Решение Совета Европы от 07.05.1985 по новому подходу к технической гармонизации и стандартам (85/C 136/01). – URL : http://www.rgtr.ru/netcat_files/163/52/h_da096f0e4110ca46063fff428ec2d754.

45. Системний звіт «контроль за контролерами: стан впровадження реформи контролюючих органів» (січень 2022). – URL: <https://boi.org.ua/publications/systemicreports/1137-systemic-report-control-over-controllers-status-of/>.

46. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення 16.10.19 р.)

47. У місті Дніпро відкрито Консультативний центр для громадян та бізнесу. Дата звернення: 09.12.2022. URL : <https://dpss.gov.ua/news/u-misti-dnipro-vidkrito-konsultativnij-centr-dlya-gromadyan-ta-biznesu>

48. Уряд прийняв постанову «Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану» URL: <https://land.gov.ua/uriad-pryiniav-postanovu-deiaki-pytannia-vedennia-ta-funktsionuvannia-derzhavnoho-zemelnoho-kadastru> (дата звернення 06.12.2022 р.)

49. Фахівці Держпродспоживслужби провели онлайн-семінар щодо удосконалення методів державного нагляду (контролю) у сфері ціноутворення. – 30.06.2021. – URL: [https://dpss.gov.ua/news/fahivci-derzhprodspozhivsluzhbi-proveli-onlajn-seminar-shchodo-udoskonalennya-metodiv-derzhavnogo-naglyadu-kontrolyu-u-sferi-cinoutvorennya](https://dpss.gov.ua/news/fahivci-derzhprodspozhivsluzhbi-proveli-onlajn-seminar-shchodo-udoskonalennya-metodiv-derzhavnogo-naglyadu).

50. Хитра О.Л. Проблеми удосконалення державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в Україні / О. Л. Хитра. – URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/12345678903186/1/%D1%85%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf>.

51. Хозяйственный кодекс Украины : Научно-практический комментарий / Под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Харьков: Издатель ФЛ-П Вапнярчук НН, 2008. – 1296 с.

52. ЦНАП м. Дніпра: АО Головне управління Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області. – URL: <https://cnap.dniprorada.gov.ua/tag/%D0%B0%D0%BE-%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0...%D0%B8/>.

53. Чикаренко І.А. Досвід стратегічного управління розвитком об'єднаних територіальних громад / І.А.Чикаренко, О.О.Чикаренко, А.С.Ушакова // Аспекти публічного управління. – 2018. – Том 6. – № 10. – С. 54 – 61.

54. Чи потрібно зменшити кількість перевірок ФОП? URL: <https://opendatabot.ua/blog/376-fop-inspections>.

55. Шелухін М. Л. Господарське право : навчальний посібник у схемах і таблицях. – Київ : ЦНЛ, 2006. – 616 с.

56. Шлях до ЄС. Що має зробити Україна, щоби почати переговори про членство. Дата звернення: 23.11.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/08/22/7145358/>

57. Які перевірки і хто проводить під час війни. – URL: https://buh.ligazakon.net/ru/aktualno/12778_kakie-proverki-i-kto-provodit-vo-vremya-voyny (дата звернення 09.12.2022 р.)

58. On the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning liability for defective products : Council Directive 85/374/EEC of 25 July 1985 // Official Journal. L 210. – 07.08.1985. – P. 29–33.

59. The General Product Safety Directive (GPSD) : Directive 2001/95/EC // Official Journal of the European Communities. L 11. 15.1. – 2002. – P. 4.

ДОДАТКИ

Додаток А

Нагляд за законністю рішень органів місцевого самоврядування: за і проти

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД ЗА РІШЕННЯМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ*

НАВІЩО І ЯК

Чому потрібен закон про державний нагляд?

- Тому що державний нагляд за законністю рішень ОМС** **передбачено** Конституцією і законами України, але чіткої процедури немає
- Тому що ОМС, які в результаті децентралізації отримали більш широке коло повноважень, можуть **несвідомо** виходити за рамки законів
- Тому що зараз місцеві держадміністрації можуть **зловживати** своїми повноваженнями щодо контролю рішень ОМС

Як відбуватиметься державний нагляд?

- ОМС на етапі підготовки рішення може **проконсультуватися** з органом держконтролю
- Орган держконтролю **наглядає** за усіма рішеннями ОМС (крім внутрішньо-організаційних та тих, контроль за законністю яких вже здійснюється іншими держорганами – **наприклад, щодо використання місцевих фінансів**)
- До набрання чинності рішення ОМС орган держконтролю може **порадити** привести його у відповідність законам
- Орган держконтролю має **1 місяць** від набрання чинності рішення ОМС для перевірки його законності. Після спливу цього терміну – **рішення вважається законним**
- У разі виявлення порушень орган держконтролю **зупиняє** рішення ОМС і одночасно **звертається до суду**
- Остаточне рішення **приймає суд**

Кому потрібен державний нагляд?

Людам та місцевому бізнесу:
зменшує ймовірність прийняття місцевою владою рішень, що порушують права мешканців громад та підприємців

Органам місцевого самоврядування:

- рішення проходилимуть фахову юридичну експертизу
- нагляд відбуватиметься за законністю, а не доцільністю рішень
- документи перевірятимуться онлайн, а не фізично
- спірні ситуації вирішуватимуться у суді, а не у кабінеті чиновника

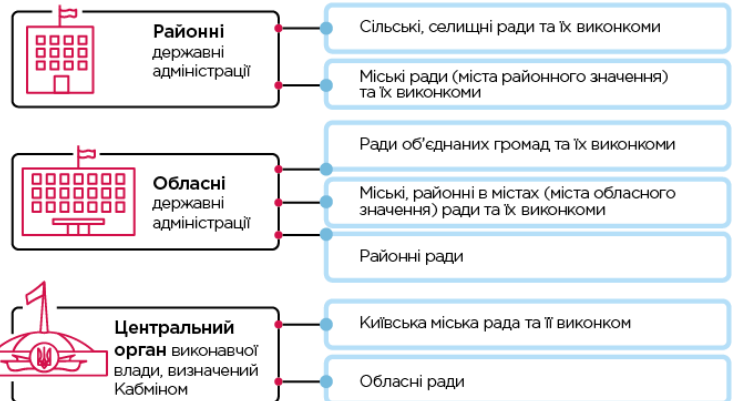
Державним органам (ЦОВВ, ОДА, РДА):
запроваджується чітка, обмежена в часі процедура здійснення державного нагляду

Країні в цілому – взаємодія державної та місцевої влади базуватиметься на принципах відкритості, партнерства та рівності, що робить державу сильнішою перед зовнішніми і внутрішніми викликами

Хто за чиїми рішеннями наглядатиме?

Законопроект повністю **відповідає** принципам **Європейської хартії місцевого самоврядування** та практиці організації державного контролю за законністю актів ОМС в країнах Європи

* Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення державного контролю за відповідністю рішень органів місцевого самоврядування Конституції та законам України»

** ОМС – орган місцевого самоврядування

Додаток Б

Організаційна структура Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

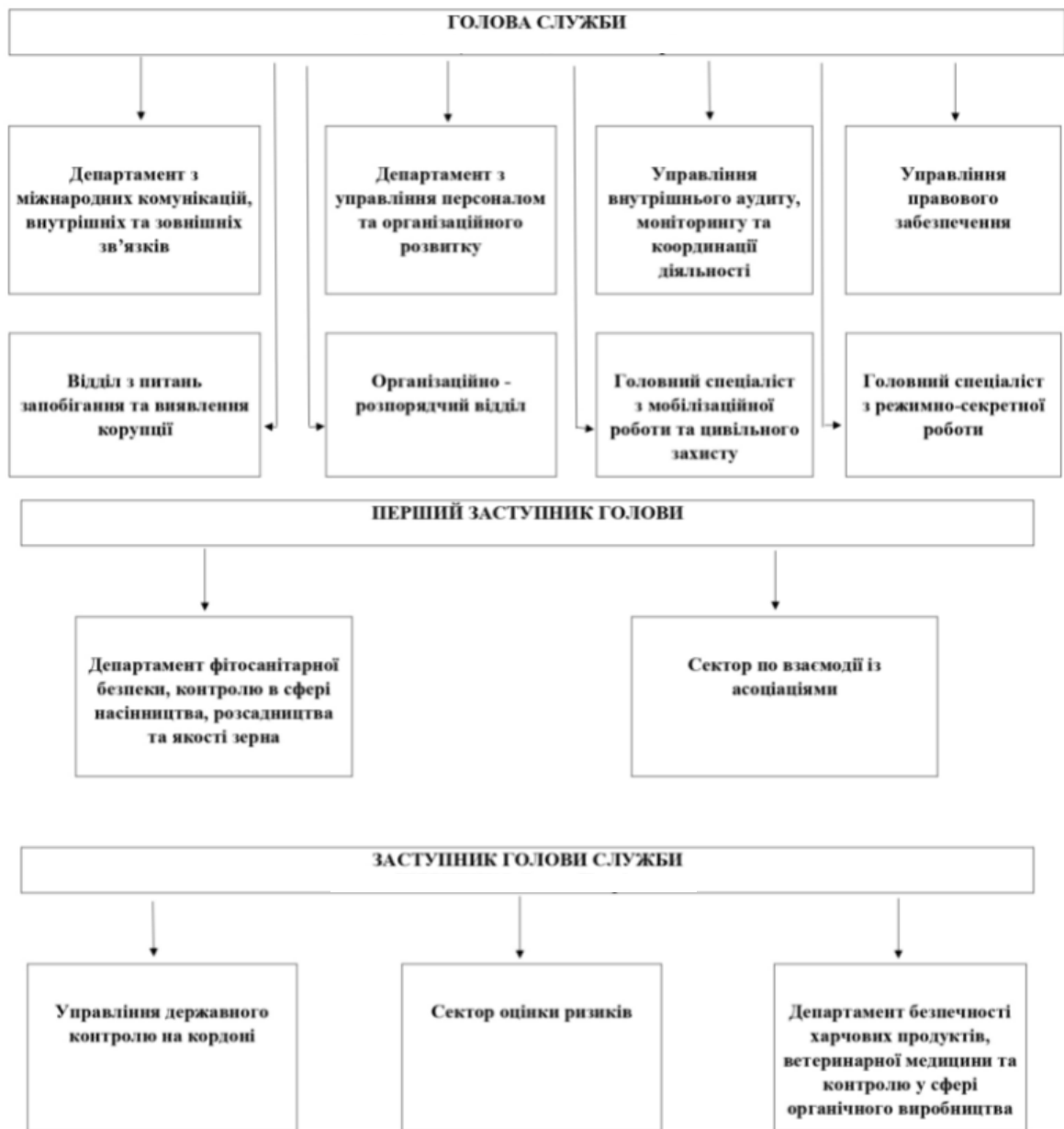

Рис. Б.1. Структура Держпродспоживслужби України [8]

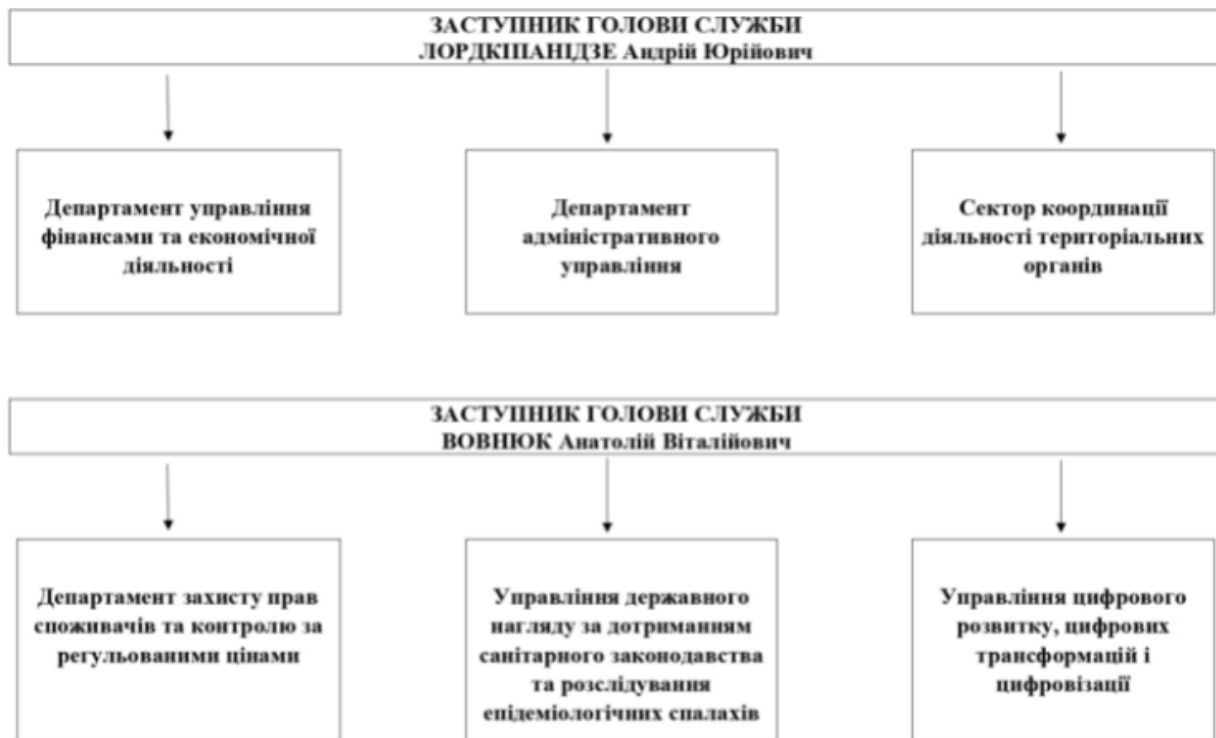

Рис. Б.2. Структура Держпродспоживслужби України (продовження) [8]

Активаци:

Рис. Б.3. Структура Головного управління Держспоживслужби у Дніпропетровській області

Додаток Г

ПЕРЕЛІК

підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління
Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту
споживачів

станом на 01.01.2021

Дніпропетровська область

№ п/п	Код ЄДРПОУ	Повна назва підприємства, установи, організації	Поштова адреса підприємства, установи, організації	Офіційний веб-сайт підприємства, установи, організації	Адрес електронної пошти підприємства, установи, організації	Номер телефону підприємства, установи, організації
1.	40359593	Головне управління Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області	м. Дніпро, вул.Філософська, 39-А	http://dp.consumer.gov.ua/	gudpss@dp.consumer.gov.ua	+38 068 565-46-39
2.	00693612	Апостолівська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Апостолівський р-н, м. Апостолове, вул. Музична, 63	-	epiz-ardlvm@i.ua 01- lvm@dp.consumer.gov.ua	(05656) 9-56-07
3.	25789371	Васильківська районна державна лікарня ветеринарної медицини в Дніпропетровській області	Васильківський р-н, смт Васильківка, вул. Соборна, 30	-	wetmed_vas@meta.ua	(05639) 9-90-78
4.	00693687	Верхньодніпровська державна районна лікарня ветеринарної медицини	м. Верхньодніпровськ, вул. Семенова, 5	-	03-lvm@dp.consumer.gov.ua	(05658) 3-29-35
5.	25789187	Вільногірська міська державна лікарня ветеринарної медицини	м. Вільногірськ, вул. Ентузіастів, 8	-	34- lvm@dp.consumer.gov.ua	(05653) 4-26-93
6.	00693569	Кам'янська міська державна лікарня ветеринарної медицини	м. Кам'янське, вул. Дорожна, 52	-	mir.vetmed@ukr.net	(05692) 3-81-34 (0569) 56-86-20
7.	00693552	Дніпропетровська міська державна лікарня ветеринарної медицини	Дніпровський р-н, с. Дослідне, вул. Наукова, 67	-	23- lvm@dp.consumer.gov.ua epizootologia@ukr.net	(056) 735-20-16
8.	00693523	Обласна державна лікарня ветеринарної	м. Дніпро, вул.	-	olvm@dp.consumer.gov.ua	+38 067 9 52-59-03

		медицини	Бехтерева, 16		odlvm@i/ua	(056) 788-58-29
9.	263708 23	Дніпропетровська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Дніпровський р-н, м. Підгородне, вул.Перемоги, 1	-	04-lvm@dp.consumer.gov.ua	+38 095 809-45-88
10.	257889 73	Жовтоводська міська державна лікарня ветеринарної медицини	м. Жовті Води, вул. Шкільна, 6	-	25-lvm@dp.consumer.gov.ua	+38 050 87-100-65
11.	257894 19	Криворізька районна державна лікарня ветеринарної медицини	Криворізький р-н, с. Вільне, вул. Кіровоградське шосе	-	05-lvm@dp.consumer.gov.ua	+38 067 7 66-35-97
12.	257892 01	Криничанська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Криничанський р-н, смт Кринички, вул. Будівельників, 12	-	06-lvm@dp.consumer.gov.ua	(05654) 9-20-40
13.	257892 18	Магдалинівська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Магдалинівський р-н, смт Магдалинівка, вул. Центральна, 114	-	07-lvm@dp.consumer.gov.ua	(05691) 2-14-98
14.	257891 93	Марганецька міська державна лікарня ветеринарної медицини	м. Марганець, вул. Стрілецька, 1-А	-	28-lvm@dp.consumer.gov.ua	+38 050 9 57-36-17
15.	257892 24	Межівська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Межівський р-н, смт Межова, вул. Покровська, 2	-	vamegeva@ukr.net 08-lvm@dp.consumer.gov.ua	(05630) 6-08-66
16.	257892 30	Нікопольська районна державна лікарня ветеринарної медицини	м. Нікополь, вул. Херсонська, 60	-	09-lvm@dp.consumer.gov.ua	+38 099 45-939-58
17.	257892 76	Новомосковська районна державна лікарня ветеринарної медицини	м. Новомосковськ, вул. Зіни Білої, 89	-	10-lvm@dp.consumer.gov.ua	(05693) 7-15-75 (05693) 7-15-79
18.	257989	Покровська міська	м. Покров,	-	31-	+38 (056)

	15	державна лікарня ветеринарної медицини	вул. Тітова, 1/1А		lvm@dp.consumer.gov.ua	676-65-19. +38 095 566-82-35
19.	257893 13	Павлоградська районна державна лікарня ветеринарної медицини	м. Павлоград, вул. Караванченко, 9В	-	11- lvm@dp.consumer.gov.ua raivet1@ukr.net	+38 096 728-13-83
20.	257965 95	Покровська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Покровський р-н, смт Покровське, вул. Д.Яворницького, 246	-	14- lvm@dp.consumer.gov.ua	(05638) 2-19-07
21.	257893 59	Першотравенська міська державна лікарня ветеринарної медицини	м. Першотравенськ, вул. Чайковського, 12	-	ajbollit@i.ua 32- lvm@dp.consumer.gov.ua	+38 095 512-02-36
22.	233620 59	Петриківська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Петриківський р-н, смт Петриківка, вул. Покровська, 10	-	12- lvm@dp.consumer.gov.ua; petrikVM@i.ua	(05634) 2-38-22; +38 096 185-62-45
23.	257892 60	Петропавлівська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Петропавлівський р-н, смт Петропавлівка, вул. Польова, 100	-	13- lvm@dp.consumer.gov.ua	+38 095 01-14-143
24.	006940 20	П'ятихатська районна державна лікарня ветеринарної медицини	м. П'ятихатки, вул. Федющенко, 148	-	belan.olga@ukr.net	(05651) 3-28-99
25.	257893 42	Синельниківська районна державна лікарня ветеринарної медицина	м. Синельників, вул. Лізи Чайкіної, 83	-	16- lvm@dp.consumer.ua	+38 093 071-67-)87
26.	257893 25	Солонянська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Солонянський р-н., смт Солоне, вул. Терентьєва, 7	-	17- lvm@dp.consumer.gov.ua	-
27.	250032 12	Софіївська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Софіївський р-н, смт Софіївка, пров.	-	soflikar@i.ua	(05650) 2-94-40; +38 068 056-20-25

			Больничний, 10.			
28.	257892 53	Томаківська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Томаківський р-н, смт Томаківка, вул. Комунальна, буд.14	-	18Tomakivkav et@i.ua 19- lvm@dp.consu mer.gov.ua	+38 098 4 86-51-77
29.	257892 47	Царичанська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Царичанський р-н, смт Царичанка, пров. Першотравневий, 11	-	20- lvm@dp.consumer.g ov.ua	(05690) 3- 23-60
30.	257893 07	Широківська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Широківський р-н, смт Широке, вул. Шеменкова, 39а	-	shirvet@i.ua	+38 097 5 57-61-42
31.	257892 82	Юр'ївська районна державна лікарня ветеринарної медицини	Юр'ївський р-н, смт Юр'ївка, вул. Центральна, 248	-	22- lvm@dp.consu mer.gov.ua	(05635) 5- 15-29
32.	006935 17	Дніпропетровська регіональна державна лабораторія Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів	м. Дніпро, пр. Олександра Поля, 48	http://dneprlabvet.com.ua/	rlab@dp.consu mer.gov.ua dneprlabvet@i. ua	(056) 786- 10-01 (056) 786- 10-02 (056) 786- 10-07 (056) 749- 68-54
33.	250010 41	Криворізька міжрайонна державна лабораторія Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів	м. Кривий Ріг, вул. Широківська, 112б	-	vet-med- kr@i.ua 26- lab@dp.consu mer.gov.ua	+38 098 9 92-57-01 +38 068 2 66-82-09
34.	006893 78	Нікопольська міжрайонна державна лабораторія Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів	м. Нікополь, вул. Піддубного, 1	-	29- lab@dp.consu mer.gov.ua	+38 050 567-10-75
35.	257893 65	Павлоградська міжрайонна державна	м. Павлоград, вул.	-	30- lab@dp.consu	+38 095 503-20-92

		лабораторія Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів	Дніпровська, 113/11		mer.gov.ua	
36.	257893 36	Петриківська міжрайонна державна лабораторія Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів	Петриківський р-н, смт Петриківка, вул. Покровська, 10	-	33-lab@dp.consumer.gov.ua	(05634) 2-38-22 +38 050 633-94-76
37.	006928 48	П'ятихатська міжрайонна державна лабораторія Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів	м. П'ятихатки, вул. Федющенко, 148	-	belan.olga@ukr.net	(05651) 3-28-99.
38.	257893 88	Царичанська міжрайонна державна лабораторія Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів	Магдалинівський р-н, смт Магдалинівка, вул. Центральна, 114	-	27-lab@dp.consumer.gov.ua	(05691) 2-14-97
39.	384343 63	Державна установа «Дніпропетровська обласна фітосанітарна лабораторія»	м. Дніпро, вул. Менахем-Мендл Шнеєрсона, буд. 58	http://www.dneprlab.com.ua/	dnipro@dneprlab.com.ua	(056) 232-07-31
40.	202932 57	Придніпровська регіональна служба державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні і транспорті (в стані припинення)	м. Дніпро, пр. О. Поля, 28А.	http://gvk.dp.ua/	prs@gvk.dp.ua aup4@gvk.dp.ua	+38 050 480-95-48
41.	230674 78	Державне підприємство «Дніпропетровський центр захисту прав споживачів» (в стані припинення)	м. Дніпро, вул. Осіння, 4-а			
42.	219018 71	Головне управління ветеринарної медицини в Дніпропетровській області (в стані	м. Дніпро, пр. Кірова, буд. 48			

		припинення)				
43.	440687 75	Східне міжрегіональне головне управління Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів на державному кордоні	м. Дніпро, пр. О. Поля, 28А.			